

quaque peccatum gravius odio Dei, & infidelitate, quae oponuntur Charitati, & Fidei; & quavis quidam dixerint disputationem esse peccatum minus grave, quam odium Dei, & magis, non infidelitas, quia sicut vitus spei est imperfectio quam Charitas, & perfectio, quam Fides saltem in genere morali est desperatio, quae spei opponitur, est minus grave peccatum, quam odium Dei, quod opponitur Charitati, & magis grave, quam infidelitas, quae opponitur fidei. Alii tandem communiter docent cum D. Th. xi. 20. art. 3. odium, & infidelitatem esse graviora peccata desperatione, sed quod ab ipso Deo secundum eam per ea receditur, per desperationem autem non nisi, ut participari nobiscum ergo infidelitas, & odium Dei secundum contraria Deum secundum quod in eis, desperatione verius secundum quod eis bonum partitur a nobis, ceteraque sensus, ut illa quo peccata secundum propriam speciem consideratur, & ratiore, quam de operatio, & ita etiam ex nostris discurrentibus Nicolaus de Mire trach. 3. par. 3. punct. 3. quæst. 8. & Aeternus lib. 2. cit. 61. art. 3. qui tamen addunt, quod si predicta desperatione ad invicem compararentur ex parte nostra, si desperatione est per se prouincialis, qui per spem revocatur a malo, & ad bonum prolegeri endum incitatur, & ideo spe sublata infernate homines in vita labuntur, & a bonis operibus retrahuntur, unde Iheronius l. 16. de simmo bono dicit. *Perperas flagitium aliquod non est anima, sed desperare est descendere in infernum.* Ad hanc tamen Aeternus D. Gregorii. 11. Moral. de operatio- ne & mirifice ex luxuria, tam ex aedicta, sed precipue ex accepta, quod etiam docet Vulpes diff. 52. art. ult. & ratio est, quia carnalia oblectamenta ministrant affectus ad bona supernaturalia, & per accidens inducunt corpori quietum ad latitudinem curiarundam, cum accedit fit tristitia quodam animum deficit, & genitum redens ad bene operandum, Remedium autem incipiente contra desperationem inquit esse confidentiam de Christo pax pro genere humano, quia super illud a Rom. 5. *et ipsius mors est,* dicit Glossa; Ne desperes de ejus potest, tuus apparere in morte tanto beneficiolo, & quo tales artias accipimus, quod donavit tibi mortem, & levat iustis suam vitam.

43 Tertio queritur, an desperatio possit esse sine infidelitate. Communis opinio affirmat eum D. Thoma quæst. 20. cit. particul. & ratio est, quia potest aliquis actus desperationis elicere, etiam si non sentiat aliquid contraria fidem, ut si homo judicet saltem fieri impossibilem proper faciliatem, & proclivitatem sive naturam ad peccandum, & discutatorem, ac contrarie- tam, quan in se experitus ad bene agendum, quo pacto judi- cium nullum continet errorum contra fidem, ita fieri deseret, Deus non potest mihi parere, atque ego non possumi salveri; vel gratiam consequi, at Deus misericordia non ignorat, etiam si me dis- posuerit, tunc iudicium est hereticum, & simul duobus peccata committuntur, nempe heresie, & desperatione. Ita Valentius, Beccanus, Sanchez, Reginaldus, Bonacina, Morandus, Capen- feldus, et alijs palliunt. Negat tandem Vulpes ex nostris disp. 53. citas, art. 2. ubi asserta desperationem necessario semper habere annexam infidelitatem & heresim, seu errorem in fide, quod probat, quia quamvis desperatio non semper oriatur ex prava falsitate intellectus hic, & nunc iudicantis veniam peccatorum impossibilem, potest enim voluntas ex mera malitia desperare per abusum sue libertatis, hoc tamen malitia excruciet mox intellectum ex Scoto 3. d. 36. quæst. un. sub C. ergo desperatio annexam habet infidelitatem, vel heresim, aut antecedenter, aut concomitante. Hæc tandem duas opiniones facile conciliari possunt, quia prima opinio intendit tantum assertor desperationem non semper oriari ex prava falsitate, & iudicio errore intellectus iudicantis veniam peccatorum impossibilem, quod anima secunda concedit, qui cuique fit de iudicio errore concordantem, quod patet ex mala voluntatis desperantis intellectum excruciantem, & probabiliter secundæ opinionis etiam ipsa fidei definitione lucenter deducitur, definitum enim fides, quod si subfalsa verum permanuderet; ergo qui desperat, non credit, vel antecedenter, vel saltem concomitan- ter.

44 Quādō queritur an per quēcumque actum desperatio-
nis corrumptum habitus sit. Pro desperatione notantur communi-
niter Doctores cūtū desperationis veritati posse vel circā salutem
ipsam obtinendam, vel circā aliquod medium ad eam ob-
tinendam a Deo sicut circā salutem ipsam aliquid certum est ha-
bitum sit per talēm actūm corruptū, regula enim universalis
est, quid singulare virtus inesse corrumperet per actūs fibi
contrarios, ut fides per quēvis actūm infidelitatis, & chari-
tas per quidlibet peccatum mortale, ergo & pes per quēvis
desperationis actūm. Si vero actū desperationis veretur circā
medio ad salutem obtinendam ordinata, cum dilinquentis pro-
cedentib[us] est, quia vel tāle medium nec necessarium ad talem

pijē contra spem; quia tali actu non sperat peccator se misericordiam confeccutum meditare peccatis de presenti commisiti, sed penitentiam illorum, quā exīstimat se facturum in fine vita. dicitur in gratia adiutor, & its etiam discutitur Amicos dispe-
z. i. de c. v. cuius pluribus aliis ab ipso cit.

QUÆSTIO TERTIA

De Preceptis Charitatis.

47 **C**haritas, que est tercia virtus Theologica, & omnium perfectissima iuxta illud Apostoli ad Corinthios 13. Fides, Spe, Charitas, major autem est Charitas, communiter deferitur à Theologis, quod sit virtus Theologica supernaturalis in substantia qua deligimus Deum propter ipsum, & cuius primarium, & adequatum objectum est Deus ipse: quia omnia ab aliis obicitur, ut per Charitatem amamus ad Deum rediutorum, & propter ipsum diligitorum, ut laxe explicatum est 1. sent. disp. 6. cit. q. 20. quoniam vero Charitas non solum erga Deum immediata veritatis, sed etiam erga proximum, quia non solum Deus est ex Charitate diligendus, verum etiam proximus, ut explicatum est ibi q. 20. de illa utroque modo hic nobis agendum est, breviter declarando, quia ad Moralem Theologiam spectant, nam quae ad Scholasticam pertinent sufficienter ibi difficulta sunt.

ARTICULUS PRIMUS.

Quae sunt praecepta Charitatis, & quando obligent.

48 *P*rimo certum est dari speciale præceptum de Deo diligendo, non solum negativum, quo prohibetur quicquid contra dilectionem illi debet potest committi, sed etiam affirmativum, quo Deum aliquo actu interno diligere tenetur, ut confat ex ipsi Christi verbis Math. 22.19. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c.* Et statim addit est primus, *O maximus mandatum,* ut ostendatur hoc mandatum ab aliis præceptis sic dilinatum, quo quidem præcepto teneatur Deus super omnia diligere, non quidem extenuatur, sed a prædictive, & prælativè, modo jam explicato disp. 6. cit. q. 2. & ratio est, quia finis ultimus plus est diligendum, quia omnis media ad eum ordinatur, non quidem intensi, ut dicebamus, in fine in vitaq; singulariter urgent articulis, vel percutiuntur mortis, quod omnes concedunt, quia eo praesertim tempore ratio divina fide illustrata dicta est. *Charitas tunc Deum esse diligendum super omnia, ut finem ultimum, quem nos consequendum speramus.* Probabilis simus etiam est prædicta huc duo tempora aliquando etiam hoc præceptum per se obligare ad sui observantiam, ut ait Amicus disp. 17. sect. 3. quia dignitas sancti præcepti admittere non videtur; ut huc tempora tantum limitetur; exterumque haec tempora sint, & quando signanda, difficile est definire, sed prudentis arbitrio, & proprii iuris cuique quo conscientia relinquantur, nisi forte dicamus obligare in diebus festis, ut de mente Doctoris defendit Pontius disp. 32. qu. 5.

media cu eum bramat, non quidam inventare, ut dicebamus, quamvis enim hoc etiam debeat, non tamet est in precepto, sed appetitiva, & prolativa, ut illius creaturam plurim faciamus, quam Deum, & simus parati potius omnia perdere, quam Deum offendere. Et cum huc dilectio appetitiva super omnia sit essentialet comparativa, quia Deum in amore preferat omnibus aliis amabilibus; opus non est hanc comparationem semper esse debere explicitare, ut quidam putarunt, & ex nostris Faber disq. 16. de punitentia c. 6. sed sufficiere esse impli-
tan, & virtutem, ut l. dictum est, ut cum vii huius dilectionis homo paratus eum omnia potius perdere quam Deum offendere, & per peccatum mortale defereatur, sicut eadem dilectio Dei hoc eodem modo dicitur implicite, & virtutalem omnium peccatorum detractionem includere, qui vii talis dilectionis paratus est homo omnia peccata deferrari, quia menti occurrerent ius quod expressè deducitur ex illis verbis: *Dilegit Dominus Iustum in se roto corde suum*, ubi nulla nisi filio expressione of actuallis, & explicita comparatione ad omnia bona creatura, signum evidens hanus non esse necessarium, sed folum virtus, & implicita sufficere, que in tali hominis dispositione conficitur, ut in actu primo sit paratus omnia potius bona creata perdere, quam per peccatum Deum amittere. Quia ergo doctrina solvitur illa quæsi, quæ Theologis agitari solet, an hoc preceptum in hac vita, ne ferre sed admiseris in posteriorum ut etiam Beccanis ad-
mit, p. 52. q. 4.

50 Denique dicendum plures esse alios casus, in quibus non posse, & ex vi sua præcise hoc preceptum obligat ad eliciendam actum supernaturalem, sed per accidentem tantum & ratione alterius virtutis a Charitate distinctum, ut dum infuriant tentationes odii Dei, & est periculum eius contentendi, ut patet a similis ex dictis de precepto spe, quia qualibet ex precepto Charitatis tenetur ea media afflumere in tali casu, qui conducunt ad non habendum odio Deum, quis potissimum est dilectio, & amor Dei. Et eadem ratione obligat quoque hoc preceptum, dum eliciendus est alius contritionis ex directa obligatione ipsius; contrito enim est actus, Charitatis. Quando autem preceptum contritionis obligat, condat ex dictis L. sent. dispensatio, de anno confessionis q. 5. obligat autem praesertim quoties quis tempore annue confessionis non habet copiam Confessarii, ut in fluctu peccati mortalis aliquod Sacramentum suscepatur sumus, vel administratur, decessit copia Confessarii, atque enim perfecte contritionis Charitate formari debet, ut docet Congr. Trid. Se fundamentum hujus obligacionis non sit, quia contrito essentialet, ter includit dilectionem Dei super omnia, ut loc. citum est, cum sit dolor de peccatis proper Deum summe dilectum. Ex quo sequitur huic precepto Charitatis de diligendo Deo super omnia sufficienter satisficeri per actum contritionis, ut notat Amicus loc. cit.

hac vita perfecte adimpliri posse, etenim ut etiam secundum ad-
vertis. c. 23. Senatus illius precepit ei, ut Deum diligamus super
omnes creaturas, vel ut illum omnibus præferamus creaturis,
vel ut in nullius creature timore, vel amore velimus Deum of-
fendere, & ab eo recedere, & hunc sensum expressit Apolonus
Roman. 8. dum dixit; *Nulla creatura poteris ne separare a Charis-
tate Dei*, & Christus ipse Matth. 10. dum ait; *Quia amas Patrem,
aus Marrem plus quam me, non es mihi dignus*; id est, qui amorem
parentum præferat amori Dei non diligat Deum super omnian-
dæ e contrario quia amori parentum præterit amorem Dei, Deum
super omnia diligenter rationabiliter confetur, & hoc precepit
adimplere, quantum in hac vita sufficit ad eius impletione.

49 Secundum tuus tempore obligeat preceptum hoc Charitatis erga Deum Scimus 3, 47, qu. un. S. quantum ad secundum, et inquit hoc preceptum, cum sit affirmatum, quantum ad ne rationem, a suet invenire, scilicet non odere Deum, obligeat omibus nos: *Casus isti fieri non via adulterii ne feceris, et quis via sibi fecerit, alterius erit.* unde adhuc iure positivo precepto obligaretur homo ad hoc preceptum. Nomen autem proximi vors, communiter *Habere fratrem*, invenit debere homines fratrem.

tam, quia ordo Charitatis polluat, ut bonum publicum sit semper privato præferendum, & hoc etiam est de mente Doctoris nostri; quæst. 4.d. 1. qu. 2. ab initio 3. ex illo enim principio extermis nota infert, per quam Reipublicæ nimis necessariam in extrema necessitate constitutam posse extra transgressionem juris divini non furandi, alienum recinetur sustentatione necessaria, ut etiam Vulpes advertit loc. cit. In tali enim causa divinum non furandi supponitur, exprimate quod dominum in occupante illud antea, & exigit iterum lex nature primæva de rerum communitate; ex eis cuius legis primum bona humana sustentatione necessaria occupata sunt a personis valde Reipublicæ necessariis pro ipsius conservacione, deinde a privatis personis proportionaliter pro eorum naturali conservatione; sicut tamen Doctor in solutione principium sub litt. HH. hanc etiam magis declarans, quod si illud iustitia detentum a persona mulier Reipublicæ necessaria non sit sibi necessarium amplectere, sed tantum ad salvandum suum statum solemnis, quod non licet alicui statum solemnis tenere de bonis alienis, nec tantum valet Reipublicæ iustus status solemnis, quem tenet per non restitutionem, quantum valet fidelitas eius, & iustitia communis.

62 Hinc patet ad fundamentum prioris sententie, & quomodo intelligendum sit, quod in extrema necessitate omnia sunt communia, & quilibet habet ius in bona superflua alterius. & quomodo illud iustitia impedit a non erogante elemosynam pauperi; non enim impedit de rebus impediendo, non extreme indigens jure suo utatur capendi ex eis bonis, que pro iugis vita sustentatione necessaria sunt, hinc enim utique effectus contrajicit; sed impedit tantum indirecte non donando illi, & comunicando, que necessaria sunt ad vitæ sustentationem, quod est tantum contra Charitatem id præcipitem, non autem contra iustitiam, que dñe scilicet tantum veratur circa alterius ius legi, quod quilibet habet in extrema necessitate constitutus capendi, quia sibi pro vita sustentatione necessaria sunt. Ad primam Confirmationem dicendum est de negotiis elemosynarum pauperi temporis necessitatibus extremitate appellari hominem a Patribus per exaggerationem, quatenus in misericordia id tali causa crudelis vocari solent, & inhumani, non autem proprii, quia mors pauperis ex talis denegatione secuta sit effectus directe ab ipso causatus, quia nullo modo in eam induit, non quidem physice, ut contat, nec moraliter, quia non facit in iuriam, cum ex iustitia non teneantur, sed tantum ex misericordia. Ad secundam negatur consequentia, quia Iudeus non solum imperare potest actus iustitia, sed etiam misericordia, quando necessitas communis intervenit, ac etiam aliarum virtutum, cum ipsi incumbat cura observantie legum, & præceptorum, quod ad communem pacem diriguntur, & publicum bonum conservandum. Ad ultimum qui in extrema, vel gravi necessitate proximo non succurrunt de superfluis naturæ, vel status, dicuntur a Patribus raptiores, & aliena retinentes propter eos, quod in hujusmodi bona iustitia necessitate pauperes acquirent, cui juri in divite qui tenent ad succurrendum patrui, non responder debent iustitia, & ideo raptor in tali causa proprii dici neque, sed tantum debitus misericordia, & Charitatis frumentum obligans.

63 Quinto queritur, ex quibus rebus rebus facienda est elemosyna, & dicendum est ex iugis acquisitiis cum iniuria alterius, & quae sunt rei iustitia obnoxia v.g. furto, rapina, usura, licet elemosynam fieri non posse. Ita D. Th. L. c. ar. 7. ad 3. & Scotus 4.d. 15. qu. 2. ar. 3. ubi eo usque extendit iustitiam in elemosynam servandam, ut fieri debeat tantum ex propriis, iustis acquisitiis, & profectis quod dominum, sicut, ac ius tenendi, & ratio est, quia elemosyna debet esse gratuita donatio, ut supra dictum est, & in eadem translatum est; at non licet rem alienam donare, nec dominum ejus transferre potest sine consensu domini, vel explicito, vel latente impliito, & rationabiliter præsumptio; & ita etiam colligitur ex Scriptura Proverb. 3. Honora dominum tuus saufitias & Ita 5.8. fratre ejus panem tuum, non enim facienda est iustitia, ut ex Charitate alteri subveniatur. Quia vero aliqua bona ita iustitia comparari possunt, sicut peccatum in acquisitione, & adhuc tam reverum dominum acquirat, quo pacto turpiter acquirit id, quod ex metrio comparatur, ut dictum est; Disp. de Contractibus tractando de turpi lucro, docent communiter Doctores ex bonis iustis acquisitiis facienda elemosynam fieri posse, quia illa acquisitio verè illorum dominus efficit, & id est de illis tunc disponere potest, quanvis enim mulier pudicitiam proficiendum turpiter faciat, tam accipiendo proficiendum sive mercedem turpiter non agit, ut loc. cit. dictum est; & ideo quod sic acquiritur fit proprium. Sed Objecit illud Luc. 16. facere vobis amicos de mammone iniquitatis, &c. Mammona autem significat divitis iniqui acquistis ex communi Patrum expositione; ergo de iniuste acquistis quomodocumque licet elemosyna fieri potest.

Refundetur varia eis huius loci expositiones, sed apertissime exponi posse cum Vulpio nostro disp. 45. cit. ar. 7. in fine de divitis cum nimis aviditate acquisitis, & cum pari cupiditate possitis, ac etiam de divitis acquisitis per Indum, meretricium & alios contractus per se quidem licitos, & solum illicitos ob turpem aliquam circumstantiam, vel affectum inordinatum.

64 Sexto queritur, quinam elemosynam licet facere possit, & breviter dicendum est illos tantum licite posse ele-

mosynam facere; qui habent plenum dominium, & administracionem sui rum rerum, seu bonorum temporalium, ac eorum dispensationem. Ita Divus Thomas cit. art. 8. & Scotus loc. cit. art. 2. l. ubi dicit, quod Dominus alicuius rei non prohibitus a lege, aut Superiora, a cuius voluntate dependeat in dando, vel transendo, vel donando, potest donare rem suam alio volenti accipere, sicut enim per suam voluntatem acquisivit dominium illius, ita per actum ejusdem potest dominium a se abdicare, & in aliis transferre, si Superior non prohibet eum donare, nec non etiam alterum accipere; ita que nullus potest elemosynam facere, nisi dominum habeat aliquius rei, aut facultatem a domino illam disponendi, & ratio est, quia per elemosynam alterum dominium regat, & in pauperem transferre, quod nullus potest nisi dominus, aut administrator, cui rei alieni commissa est facultas. Ex qua doctrina inferatur nec servum, nec filium familiæ, neque uxorem, neque religiosum posse elemosynas erogare ab eo, quod confusus domini, patris mariti, aut prælatori, ut notat Doctor L.c. quod si filius, aut uxor, aut servus habent propria bona, quæ ab aliis non dependent, aut servus habent propria bona, quæ ab aliis non dependent, ut servus ex iugis moderant facere elemosynam sine aliorum contentis hiis quidem ex bona castrenibus, vel quasi castris, uxoris ex paraheribus, & servus ex bonis proprio labore acquisiti. Item Tutores, Curatores, & qui curam habent bonorum alienorum modicas elemosynas facere possunt ex bonis que administrant, quales nimis facere debent, ipsi ratione sunt. Ita Valquez, Azorius, Coninch, Diana, & alii. Addit præterea Vulpes noster L.c. art. 8. Religiosos quoque ex acquisitiis propria industria iustissime elemosynas tribuerent posse manifesto indigentibus in gravi necessitate confitunt, quia hoc fecerit sine detrimento bonorum communis, & resultaret in adiunctionem proximi; tunc quia rationaliter etiam præsumitur Superioris has elemosynas non prohibere, immo expresse ratas habere, cum exhibeant etiam ad capti- vados fideles, iustos religiosos magis merentur, ac ut propria etiam bona liberalius eis elemosynas retribuantur, quod nos quoque value pium, & probablemenus.

65 Postremo queritur, quinam elemosynam recipere possit. Refutatio huius difficultatis confat ex dictis superiori dispensatione, & R.R. in commun. q.2.a. n. 4. ubi diximus cum Doctore 4.d. 15. q. 2. a. 3. simantes paupertatem non posse elemosynam accipere absque iustitiam obligationis, & ratio ibi adducta est, quia elemosyna est liberalis, & voluntaria donationis, at non liberaliter omnino donat qui decipitur circa conditionem propter quam donat; ergo qui donat alicui, quia illum eximisit pauperem & re vera talis non est, non verè liberaliter donat, & ideo inquit Doctor L.c. It. X. videant illi tritanti, scilicet, qui dives existentes recipiunt elemosynas tamquam egentes, ne iuste omnia huiusmodi recipiant, quia non est in eam voluntarium propter conditionem ignorantium, quam recipit in donatione; Ita enim charitas, & amor Dei sit causa finalis faciendo elemosynas in communione, ratio tamen, ob quam huic voluntarii determinata fiat, est paupertas sita, & simulata, volentes enim facere elemosynam propter Deum non querunt divites, sed pauperes, & genos, elque elemosynas facient: ergo ratio, & motivum principale, propter quod huius personæ particularis elemosyna datur, est paupertas; ergo circa talen conditionem deceptus, inquit Doctor voluntarii non donat, & gratuitò, & consequenter simantes paupertatem, & decipientes ad restituitionem tenentur, & hoc alteriusmodi est, ut diximus L.c. non tantum de elemosynis magnis, sed etiam parvis, & quotidiani, quales officia mendicantibus dantur, quicquid dicam Diana, Capensis, & alii, quia maxima pars eis paupertatem similitate, & hac inquit simulatione veris pauperibus elemosynas auferre, & mente facientium elemosynas fraudare, ut bene discirpus Faber noster disp. 50. de R.R. C. cui verò facienda sit refutatio in tali causa elemosynæ receptæ, aliqui dixerunt faciendam esse donant, quia elemosyna illa adhuc sub ejus dominio manet, alii vero dixerunt faciendam esse verè pauperibus, quia qui eam dedit, ex auctoritate elemosynæ à se dominum illius abdicavit, ac proinde iuxta ejus voluntatem alteri pauperi ei clargiendo, & utrumque fati probabilitate dicunt. Quid tandem ordine facienda sit elemosyna, disserendum est iuxta eas, quae diximus art. præc. n. 2. ordine charitatis, unde ex iis, qui extrema in necessitate veratur, si non potes omnibus simul succurrere, preferendam sunt illi, qui tibi sunt coniunctiores; ex his autem qui non extrema veratur necessitate, sed tamen vere indigent, ut sunt quotidiani pauperes, si plures occurant, quibus omnibus subvenire non possit, teneris exteris paribus magis indigent subvenire. Ita DD. passim, & ex nostris Nicolaus de Orbellois 4.d. 15. q. 2. & seq. ubi fusæ de elemosyna discutit, & omnia a nobis supradicta tangit, & confirmat,

M. Theolog. Moral.

ARTICULUS TERTIUS.

Ad Correptionem fratrum sit preceptum Charitatis, & quando obligat.

66 Primum supponendum est cum Aitafano nostro lib. 2. tit. 67. ar. 1. duplum esse delinqentis correctionem; una dicitur judicativa, quæ adhibet remedium peccato delinqentis secundum quod est in malum aliorum, & præcipue noemumentum communis bonis, & talis correptione est actus iustitiae vindicativa, cuius est servare rectitudinem unius ad alium; & hec provenit a potestate publica in ordine ad bonum commune, quia in illa per se, & primario spectatur bonus, non ipsius delinqentis, sed aliorum qui peccatum unius laeduntur; altera dicitur correptione fratrum, quæ ordinatur ad emendationem delinqentis, & bonum eius procurat, procurare autem bonum fratris, proximi pertinet ad charitatem, per quam volumus, & operamur bonum proximo, quia per eam repelli malum fratris, scilicet, peccatum, cuius remredo pertinet ad charitatem magis, quam etiam remoto exterioris danni, vel etiam corporalis noemumenti; & haec correptione frater fieri potest auctoritate priuata, quia ordinatur ad bonum particulae eius, qui corripit, cuius spirituali necessitatibus per handis correctionem subveniatur, quam esse actum virtutis nullus dubitet testante Scriptura Pro. 37. multo est manifesta correptione, quam amor abhendit, & ratio ipsa fudit, quia per se ordinatur ad bonum honestum, scilicet, ut subveniandam miseriam proximi spiritualem, qualis est peccatum, quod vita spirituali privata, ac exercita beatitudine. Quamvis autem Recentiores nonnulli dubitent, ad quam virtutem hic actus spectet, communis tamen sententia docet, esse actum misericordia, & charitatis iuxta motivum, à quo oritur, & tamen conatur per correctionem revocare proculius a peccato, quatenus est offensa Dei, & ex amore Dei, & desiderio, quo volumus Deum non offendisse corripimus, tunc correptione est actus charitatis, si vero ex voluntate subveniandum est in miseria, quia non peccatum, & poena illa debita est quædam miseria proximi, est actus misericordia, & hoc modo foleretur correptione elemosyna spiritualis, unde Aitafanus loc. cit. ex verbis Domini, & SS. Petrum colligit definitionem fratercorrectionis, quod est admonitio fratrum de emendatione peccatorum ex fratre charitatis, & misericordia precedens.

67 Secundum supponendum est tamquam certum, de fratercorrectione facienda extare præceptum, non solum naturale, quod membra unius corporis se mutuo iuvare tenentur. Corinth. 12. Siquid postea unum membra compinguntur omnia membra, sed etiam divinum ex generis suo obligans ad mortale, ut expelleat colligunt ex Christi verbis Matth. 18. si peccaverit in fratre tuus, vade, & corripe eum, & c. ubi verbum imperativum Corripe, præcepit primi importat, ut explicat D. Aug. serm. 16. de verbis Domini. Hinc Innocentius Tertius in c. Si peccaverit tu, qui appellat hoc mandatum divinum; unde obligatio de fratercorrectione facienda non tantum est ex conflito, sed etiam ex præcepto; quamvis enim ex conflito, quando proximus peccat venialiter, et tamen ex præcepto, quando peccatum mortaliter, quia correptione sit ad laetandum fratrem amicum per peccatum, ut constat ex illo Matth. cap. cit. Si et audieris tu frater eius fratrem tuum, non ammititur autem anima fratris, nisi per peccatum mortaliter, pater ergo quod corriperet ex præcepto, quando peccatum mortaliter, & sic dicitur Ecl. 17. Usque mandavit Deus de proximo tuo, ex quo inferatur hoc præceptum ex genere suo obligare sub mortali, quia gravius obligat, quam præceptum elemosyna corporalis, siquidem longe gravior mifera est carientia boni spiritualis, quam corporalis; ergo illud obligat sub mortaliter, ut ex art. præcedenti constat, tanto magis istud; & hæc est communis Theologorum sententia cum Divo Thoma qu. 33. ar. 2. & Scoto, alias scholasticis 4. diff. 19. Verum est tamen, ut doceat Divus Thomas loc. cit. quod si quis propter passionem timor, & verecundia, aut pusillanimitas minus se idoneum reputat ad correctionem faciendam, vel non existimat le cam stricte ad hoc obligari, plerunque non nisi venialiter peccare, quod tamen intelligentem est cum exceptione nisi is, qui corrigerem ometit, si Superior aut ex illa omisso grave aliquod scandalum sequatur.

68 Tertium, hoc præceptum generaliter omnes obligat, & non solum Prælatorum, & superiores, ex virtute charitatis. Ita Theologi omnes, & Aitafanus tit. 67. cit. act. 4. ubi ait, quod corripiere fratrem peccantem infligendo possum est tantum Prælatorum, sed corripiere admonendo ad sui, & peccati correctionem ei omnium; quod probat ex cap. 18. cit. Matth. 18.

dinis capaces, sive sint nulli, sive iniusti, sive sint amici, sive inici, sive fideli, sive infideles, & ratio est, quia cum hi omnes sint beatitudinis capaces, proximus non confer debet, dannati vero non sunt ex Charitate diligendi, cùm enim sint non beatitudine invocabiliter exclusi, proximus non est ei non beatitudine recta ratio fuderat, ut illis beatitudinem velimus, aut per ordinem ad beatitudinem eos diligamus. & ita quoque significat Doctor 3. d. 8. quan. ar. 3. homines igitur beatitudinibus capaces ita ex Charitate dum diligendis eos nunquam acutum sibi. Charitati contrario, scilicet odio profequanatur, & praterea ut secundum animi dispositionem semper patris sumus Charitatis actus tam interno eliceret, quam externo exercere erga quocumque quoties id ex divina legis precepto faciendum esse nobis innotescat. Quo vero tempore obligari hoc preceptum de proximi dilectione, loquendo de actu interno, dilucendum est ut supra dicendum de dilectione Dei servata proportionem, quod nimur quando immixtum pertulimus odi in illum, rite per se obligeare hoc preceptum diligendam proximum, & teneari nos diligere formaliter, & expresse feci etiam quando transactio odio in proximo tenemur illi reconciliari; loquendo de actu externo hoc preceptum per se non obligari ad opus externum beneficentiae, nisi quoties proximus est in aliqua gravi necessitate temporali, vel spirituali, in qua nostra opera juvati possit, ut docet S. Thomas 2. ca. 25. ar. 8. & infra magis explicabim. Denique supponem ex iuri dictis 3. sent. fons, &c. 22. unum esse motivum formale Charitatis Dei, & proximi, scilicet, contumaciam invenientem Dei, unumque tantum habitum Charitatis adiungi, qui simul tendit in Deum, & proximum, unumque ratione terminantem utrumque acutum, que clista bonitas fratres, da eis habere, quo testimonio uitetur etiam Paulus ad Rom. 12. Ex speciali itaque precepto Charitatis etiam inimicis dilectionis signa generalia sunt exhibenda, que communiter alii hominibus ejusdem conditionis exhibere solemus, & in ea extreme, vel gravis necessitate illis sequitur, ac aliis auxiliis, & beneficia praestanda; dixi autem ex tali precepto nos teneri exhibere etiam inimicis dilectionis signa generalia quia per se loquendo nemo tenetur ad inimicorum diligendum positivo, & peculiariter acut, neque ad eum salutandum, aliquo quendam, egrotum invicendum, holopitic recipiendum, vel familiariter cum eo agendum, & simila, quia huc sunt signa specialia amoris, que inimicis nemo exhibere tenetur, ut Lymann, Fillicius, Bucanus, & alii paulum advertunt, dixi etiam ad talia signa specialia inimicis exhibenda neminem tenetur per se loquendo, quia si horum signorum omisso scandalola est, aut per aliquod hunc finito incommodo polles inimicum habere, & Deo reconciliari, id omittere estet grave, culibile enim mandatum est de proximo suo, & quilibet tenetur scandalum, & proximi sui minime evitare, quoties potest abque gravi sui detrimento, Ita etiam Sylvester, Cajeatus, Navarrus, Toletus, Bannes, Reginaldus, & ali apud Bonacandam dis. 3. qu. 4. punct. 3. & ex novis Arcadius 3. dict. 30. qu. 1. un. ar. 8. conc. 2. Denique si inimicus offendit se vere, & ex animo dolere de offensa facta, & veniam petet, tenetur offensit illi ostensum remittere, ut patet ex illo Mattheis 5. non dimiseritis hominibus, nisi Pater vobis eisfis dimiseritis vobis peccata vestra, & cap. 18. dicit condonacionem illam non prolium exterior, sed interior cordis affectu esse praestandum. Si & Pater meus calvi faciet nobis, non riseris mitis usque quae queritur suus de cordibus vestris.

divina, ut Scotus docet, s. d. 28. cit. qu. un.
52. Quartum certum est exiam s. 24. q. 6. & Scotto s. d.
29. ordinem aliquem in dilectione proximi esse fervandum, cum
igitur diligere nihil aliud sit, quam bonum velle; & tria sunt
principia bonorum genera, que nobis ipsiis velle possumus, vel
proximo, nimirum [spiritu]la, ut gratiam, virtutes, gloriam,
&c. deinde corporalia, ut vitam, & corporis sanitatem, & tan-
dem exteriora, ut famam, divitias, &c. et deinde Charitatis potest,
in post Deum quisque primò seipsum diligat, quod bona spiri-
tualia, deinde proximum quod eadem bona, postea seipsum
quod bona corporalia, & subinde proximum quod eadem, ac
denique seipsum, & deinde proximum quod bona exteriora.
Quis autem cum bona corporalia, & exteriora ceteris pa-
ribus uniusquisque magis seipsum diligere debet, quam proxim-
um; non tamen contra hunc Charitatis ordinem faciet, si
qui ex motu aliovit virtutis pro tuaendam vita propria
exponeret, immo hoc tamquam preefata amicitia officium com-
mandatur a SS. Ambro. s. 3. de Officiis c. 12. & Hieronymo in
c. 7. Mich. & a fortiori fieri potest pro temporali felicitate Re-
publicae, & Patriae, cum ratione ordino potest, ut pars pro
quo coto periclitetur. Teneat etiam quilibet Christianus pro-
ximo in extrema necessitate spirituali confitenti fucurrere, que
se felicitate, certe poterit moriturus in mortali & etiam cum certo
vite periculo, dummodo tamen probabilis spes adjuvantibus pro-
ximum adiutor, neque gravius inde periculum imminent, & vt ge-
neris cum vite periculo baptizare, ut moriturus ablovere, si
alius non adiutor, qui faciat. Ibi docet S. August. lib. de med. ex
S. Joan. Epist. 1. cap. 3, ubi ait, quod in tali cau: *Nostrum debemus
pro fratribus a nimis posse.* Patores autem, & hi, quibus ani-
morum cura incumbit, non solum in extrema necessitate, sed
etiam in gravi subditis fucurrere debent etiam cum propriis
vite periculo, ut DD. communiter docent. Quod autem plectat
ad ordinem Charitatis in proximum dilectione fervandum,
quotiescumque agitur de auxilio praefando in extrema, vel
gravi necessitate corporalium aliecius, convenienter pariter Docto-
res, ordinem Charitatis potest, ut personas nobis secundum
Carnem magis conjunctas præferamus alias minus conjunctas,
ex quo sequitur parentes omnibus aliis esse preferendos, deinde
axorem, postea filios, fratres, & alias coniungentes, & tan-
dem domesticos, & familiares. Alia plura circa hoc punctum
videri possunt apud Nicolaum de Nistic. tr. 5. q. 3. p. 3. de Cha-
ritate q. 4. & Vulpes disp. 19. de Ordine Charitatis, in plures
articulos distribuit.

53 Quinto præterè est etiam speciale præceptum. *Charitatis de iniunctis diligendis, hoc enim expressè præcepit Christus Dominus Matth. 5. Dilige inimicos tuos, beneficis his qui odiunt te, & hoc non est confilium tantum sed verè præceptum, & communis, & concors Theologorum sententia cum D. Tho. 2. qu. 25. ar. 8. & 9. & Scot. 3. dist. 30. qui un. idem præcepimus non modo de odio habendo, sed etiam de benefaciendo iniunctis quoque habetur in veteri legi Levit. 19. Non aderis fratres tuos in corde tuo, non queras ultimum, nec membris inimicis, & Pco. 25. si efratris inimicis tuis, citam agi.*

odc-

Quæstio III. Articulus II.

207

oderat inimicos Psal. 108. dicens deficiant peccatores à terra ita non sis; idest, ut non sint amplius inimici, & inimici; & in eosen sensu dicebat Apostolus ad Galat. 3. Uriam abducuntur inimici; illi aspergunt peccatores; extirpant.

in qui vos conturbabat non ut illi, qui erant peccatores, sed per-
tentur a terra, sed ut efficeretur, ne amplius peccatores essent,
sed ut dehinc et esse peccatores? Quis etiam de his infusum prodi-
punctione letari possimus, quatenus per illam tollitur malum pec-
catis, & est cor amissum tristitia, si peccatores prosperaverint videtis, quod
optimè etiam explicat D. Gregorius lib. 22. moral. cap. 11. di-
cens: Eumen plerisque postea, ut non amissi Charitate, &
in misericordia non ruina latrificet, & gloria sine iniquitate culpa contritibus
inueni. Eumen quoq[ue] q[ui]am bene erigit credamus, & eo proficere
quod sicut in ipsius optimo formidans est: & idem inquit Doctor ini-
micum post confundatur dupliciter, vel per se, & reduplicative,
quatum estis, & sic potest & debet esse objectum oculi, juxta
iliud Paul. 1:18. Inquit ad hebdom. per accidens, & specifica-
tive in quantum homo capax gratiae, & glorie, & sic potest, ac
debet esse objectum dilectionis, & amoris, quia sic consideratus
est proximus noster.

ARTICULUS SECUNDUS,

An Eleemosyna sit praeceptum Charitatis, & quando obliget

Primū convenient D.D. variis, & multiplicis esse actus
Charitatis erga proximum, ut docet D. Thom. 2. 2.
17, 22 & leg. cibis, dilectione, qua alteri per Charitatem
bonum, beneficium, quae est alius exterius, quo
proximo re ipsa bonum tributum, quod ei volumus ex interno
Charitatis affectus gaudium, quo de illius bono v. g. conversio
ne a peccatis, & protecta in virtute lati amur, pacem, quam simili
cum proximo in iis, quod ad eum salutem, & bonum spirituale
conferunt, consolamus, & misericordiam, qua nobis alterius
miseri dicitur, canem quantum in pollutum sublevamus, de
quibus fuit tractatio ex nostris Alfonso lib. 2. tit. 6. ss. 64. 65. &
66. & Vulpes disp. 6. 16. 2. 3. & 6. fuit autem duo principia a deo
ipsius misericordia, quae sunt virtus Charitati subordinata, & ab
ea originem trahens, eleemosyna, cibis, & corde fraterna
de quibusvis Theologii disputare solent & Vulpes agit disps.
65. nos autem brevius, magis necessaria colligendo: Eleemosyn
a definida soleret, quod fit aliena miseria sublevatio, ex
actis externis virtutis misericordiae, si procedat ex voluntate
precise, quia non aliens dicitur miseria, ac eam sublevare in
tendimus, & est actus Charitatis, si ex motivo placito Deo
procedat iuxta illud ex Epis. 1. Joann. 3. Qui videtur fratrem
suum nec necessaria habere, & classis visera sua abeo, quomo
do Charitas Dei maneat in eo? Cum igitur objectum eleemosynę
sit aliena miseria, tan late patens est eleemosyna, quam late pat
tent miseria, quibus creatura rationalis est subiecta, unde cum
aliis sint corporales, & sive spirituales, ideo duplex erit species
eleemosynae, & natura & formis, quia indigenita spiritua
mo ex parte accepta, & ita quod non possit separari
qua triplex esse potest, sed triplices generis, una communis & ordinaria, qualis est eorum, qui officium mendicare debent
altera gravis, & notabilis, cui si non subveniant, vitam agrę
ac difficulter sustinent, tertia tandem extrema, cui nisi suffici
ratur, hominis vita certò, vel probabilitate periclitabitur; dein
ex parte dantis, si habeat bona superflua; sive ex sua super
flua nature, id est non necessaria ad vitam suam, & suorum
familianarum, fuit sine superflua statu perlonga, id est, non necessaria
ad conditionem, & dignitatem personae sustentandam, &
tuendam. Quamvis igitur convenient Doctores in majori par
te, ut Bonacina resert disps. 3. n. 4. punct. 6. quando indigena est
in aliquo ex Predicis necessitatis beneficiis quilibet illi succu
rere, si habeat superflua, que neque ad vitam, neque ad decen
tiam statu sunt necessaria, hoc enim videtur expresse deducere
illo Luce 21. Veritatem quod superflua, date eleemosynam, &
ecco omnia manu sua vobis, ubi Christus præcipit Pharisaeis,
quod ex superfluis deit eleemosynam, si a peccatis mundari ve
litis; & hoc eti am ipsa ratio dictat, quia qui eleemosynam dare
recusat ex superfluis, tam vita, quam statui persona, ostendit
eum proximos Charitatem, & misericordiam non habere, ut
alius Apolostolus loc. cit. ergo Charitas, & misericordia obligat in
tali case. Quamvis, inquam, Doctores in hoc majori ex parte
conveniunt, dissentio tamen est, de quibus bonus sit obligatio ex ful
viendi extreme indigent, an ex superfluis, vel necessaria est
sunt persona, certum enim est eleemosynam fieri non debere de
necessaria ad propriam vitam, vel suorum, id enim esse sibi
vel vel vita admire.

59. Aliqui putant genti esse tantum ex modo vel virtute, vel stetim illa etiam quod est corporis.

57 Secundo certus esse debet hanc eleemosynam corporalem, non solum sub confilio, sed etiam sub precepto cedare, ut expressè deducatur ex Scripturis, & SS. Patribus; & pròmò ex illo Ecclesiast. 4. Eleemosynam pauperia non de frumentis; at qui aliquem debito suo de frumentis, contraria obligationem precepti facit; deinde enim I. Matt. 25. diffringere a me maledicti in ignora- aeternam, & virio enim. *U*na& omnia misericordie manducare. Et, unde quia eleemosyna dare negligunt, mortaliter peccant, & condemnantur, nullus autem damnatur, & mortaliter peccat, nisi propter transgressionem preceptorum Dei. Hoc etiam SS. Pa- tries unanimiter assertantur; Nazianzenus enim oratione de pauperum amore dicit: *n*os mandato divino, *a*que exemplo ad ele- mosynam largitudinem excitari, Basilius concione de Eulopone, at dicitum ipsum non cogitare de superfluo pauperibus erogando, & nullamque precepit dirim habuisse rationem, & Ambrosius l. de Nabute loquens de eleemosyna inquit, *d*ebitum redditus, non lar- goris indebetur, itaque dicit Scriptura, inclina prosperi anem tuam, & credite debitus tuum; ergo ex Scripturis, & Patribus extrahit aliquid preceptum de danda eleemosyna. Denique hoc preceptum ex precepto dilectionis proximi manente deducitur, illud enim impleri non potest, si proximo non succurratur in necessitate confituto, non enim verbo, & lingua tantum, sed etiam opere amorem erga proximum ostendere debemus iuxta illud I. Joan. 3. Filii non diligamus verbum, nequa lingua, sed opera, & veritate. Imò communiter Doctores afferunt precep- tum eleemosyna non solum esse divinum, sed etiam naturale, nimirum dictatum, in periculo mortis, vel aliquius gravis morbi, vel notabilis mali proximum esse juvandum, quando icella, & apud valentianum q. 9. & Beccanum loc. 1. & contra dicunt obligationem eis ex superfluis naturis, licet non superflua statui perficie, fed necessaria. Ita Vifquez, Sauret Bannes, Valenita, Beccanus, Calvensi, & ceteri communior Recentiores, quorum ratio est, quia in extrema necessitate pluris est afflitiona vita proximi, quam splendor status luxus; ergo tenentur tale dannum pati, & splendorum statutum ac luxum minorem, ne homo vita priuetur, hoc enim dannum non est vita proximi proportionabile, ac proinde illud subiectum est. Haec sententiam limitata prefati Antonius prefervit verò Coninchius, Emmanuel SS. Amicus, Capenfius & aliis dicentes, quod si bona sint adeo necessaria, ut ab illis non solum minuendas sit status, & conditio personae, sed in celsitudo ab illa sit caendum, non tenetur quis ex illis bonis op- tulari extremè indigent; & ratio hujus est, quia nemo vita alterius cum tam gravi fuo incōmodo, & detrimento conser- tre tenetur, quale est ipsius fieri miserum, & miseram vitam deducere, & carere hoc expressè docet D. Thomas loc. cit. ut quid inordinatum est, si aliquis tantum filii de bonis prop- subtraheret, & aliis largiretur, quod si residuo non posset tam traducere convenienter secundum proprium statum iuria etiam discutitur ex nostris Nicolaus de His tract. p. part. quast. II. de Charitate, & Vulpes disp. 45. art. 5. & de mar- tini ipius Scotti. Exciuptum tamen omnes precati Doctores sum, quando proximus in extrema necessitate constitutus est talis, ut ab ipius vita salu Republibus, vel Ecclesie notabili- ter penderet; tunc enim si potes, illi succurrere tensis, nautum ex necessariis ad statum; sed etiam ex necessariis ad

peccatoris in se frater tuus, corripere, ubi Christus indefinite loquitur, & non dicit, subditus, sed frater tuus, & subdit eriam: *Lucrasius erit frater tuus*, quia ergo omnes sumus fratres, omnes tenemus invicem corrigeri, quando contingit aliquem nostrum peccare; & hoc etiam dicta ratio ipsa, quia omnes sumus comemba; & ideo tenemus invicem externa officia charitatis prestare, quorum præcipuum est correcio fraterna, quod etiam constat ex ecclesiast. 17, ubi dicitur differenter, quod Deus mandavit unicuique de proximo. Aduic tamen verum est, quod est hoc præceptum obliget omnes generatim etiam subditos strictius tamen obligat Prelatos, & Superiores, quibus aliorum cura incumbit, & ratio est, qui subditus tantum ex charitate tenemus, Superiores vero etiam ex officio, & iustitia, in si correcio fraternali spectetur, ut ex officio & iustitia vindicativa ad illos solos pertinet, ut supra dictum est, quia licet corripiere fratrem peccantem admonendo sit omnium, corrigerem tamen insilientem postea est Prelatorum tantum. Ita etiam ex nostris Nicolaus de Nissle loc. cit. 9. 12.

69 Duplex tamen hic occurrit difficultas. Prima est, an ad hoc præceptum tenemus etiam peccatores, & ratio dubitandi est, quia cum ipsi quoque reprehensibilis sint, deberent potius seipso corripiere, quam alios, alloqui dicitur ipsi illud Lucifer. 4. *Medice tu et ipsum*, & illud March. 7. *Hypocrite ei te ipsum ab oculo tuo*, & tunc *cibice ei te ipsum de vento fratre tuo*. Afirmative tamen respondendum est, cum communis Theologorum ex D. Thom. loc. cit. art. 4. etiam peccatores hoc præceptum obligari, praesertim quando proximus est in extrema, vel gravi sua incommode, vel damno id facere possit, alias ex parte Religionis nocivum, & majori parti communis generale, verbi gratia, impudica verba, confutendum jurandi, si mihi quid, quod Religio maxime detestatur, non excusat a mortali, his enim generalibus defectibus regularis disciplina diffoluit, quam Superior ex officio integrum conservare tenetur. Demum ignorantia quoque potest esse huius præcepti materia, si sit vincibilis, tenemus enim admonebit, & corripiere illum, qui ignorantia vincibili peccat, id est de quin scire potest, & debet, si autem sit invincibilis, distinguendum est, vel enim ex talis correctione aliquis speratur fructus, vel non; si proximus ignoramus instruere tenemus, praesertim si eius cura sit nos commissa; si secundum, bona fide relinquendum est, dummodo tamen inde alterius proximi dampnum, vel scandalum non sequatur. Ita Bannes, Navarrus, Azorius, Malderus, Bonacina, & ali.

70 Duplex tamen hic etiam occurrit difficultas. Prima est, an materia hujus præcepti sit solum peccatum contra ipsum corripiens commissum, quo libet aliud peccatum contra Deum patratur. Aliqui putant esse solum peccatum contra corripiens commissum, quod ex ipso textu deducunt, qui expresse loquitur de peccato contra corripiens: *Si peccator in se frater tuus*, id est, contra te; *quia peccator in se frater tuus*, & tunc *cibice ei te ipsum de vento fratre tuo*. Tertium est amor proximi, licet autem in peccatore non sit amor charitatis supernaturalis respectu fratris peccantis, id est tamen in eo amor naturalis, vel amicitia, quo potest moveri ut corripiendo subveniat illi. Commissum tamen Theologorum, & Patrum sententia est, omne peccatum mortale est materiam hujus præcepti, quod expresse deducitur ex fine per hoc præceptum intento, qui est peccatoris correcio, & fratris luxuriam atque quolibet peccatum mortale est maxima creatura rationalis miferia, cum illum à Deo summo bono avertat, & ex hoc præcepto tenetur proximus a tali, ac tanta miferia eriperet, ergo ex hoc præcepto non solum tenetur illum corripiere propter contra nos commissum, sed etiam a quocumque alio, quod illum a summo bono avertit, aliquo in eum proprio moveri videtur ad talen corriptionem faciemad, & non ex amore salutis illius, ut intendit præceptum charitatis. Ad fundatum prioris sententie responderet Alfonso loc. cit. quod illud Matt. *si peccator in te, intelligi debet coram te*, si in te scientem, non in te sum, ita quod amoris tu illum corripias, quam expositionem ait esse Divi Augustini sermon. 16. de verbis Domini. *Alia Difficultas est*, an materia hujus præcepti sit tantum peccatum publicum, vel etiam occultum, nam de peccato publico nullum est dubium publici enim peccatores, quales sunt publici usurarii, latrones, meretrices, & similes corripiendos esse nemo dubitat, quando eorum correcio spectat futura, quoniam hi quae sunt fratres nostri, quos per correctionem lucari possimus, solum ergo de peccante occulte est dubitatio, cuius responderet Alfonso loc. cit. *coram te*, *et si peccator in te*, ergo ex hoc præceptum charitatis diligere, & ergo etiam exterior, ut notat Alfonso loc. cit. ex Riccardo 4. dist. 19. quæst. 2. art. 3.

71 Quarto quod attinet ad materiam hujus præcepti, seu que peccata corrigi debentur, conveniens DD. omne peccatum mortale, tam commissum, & non emendatum, cum sub probabili periculo committendum, vel iterandum, esse materia hujus præcepti, & aperte colligitur ex verbis Christi Matth. 18. *Si audieris luxurias fratrem tuum*, quibus verbis supponit fratrem, vel perisse, vel certe peritum, nisi correctionis antidoto præmunitur, nemo autem perit, nisi per peccatum mortale, & ita exponit hunc locum Aug. serm. 16. de verbis Domini. Peccatum autem veniale non est materia hujus præcepti, nisi sit dispositio moralis, & proxima peccandi, & ratio est,

xiii evidens, & certa, vel probabilis spes emendationis ejus si enim nulla sit emendatio spes, in dico hoc, & nunc timetur, neis, qui peccavat, correctionis deterior fiat, tunc prætermittenda est correcio, nec ad illam tenetur. Clarius tamen & distinctius conditions ad hoc requiras recente Alfonso loc. cit. ar. 4. ex Gualtero, & Nicolaus de Orbellis 4. d. 19. qu. un. quibus deficientibus casus obligatio corrigendi, & ajunt fix esse, tres ex parte corripiens requiras, & tres alias ex parte fratris peccantis. Prima conditio ex parte corripiens est certa peccati cognitione nec insufficiens probabilitas conjectura, colligitur ex ipsis Christi verbis *si peccator in se frater tuus*, id est, coram te, scilicet te scientem, ut expositum D. Aug. loc. cit. Secunda est manu factum in corripiendo, quia corripiens, & objurgans cum in portu ad peccatum provocat, qui corripiat, id est dicitur *in pul. Superiorum manducando, & corripiendo*. Tertia, ut fine gravi sui incommode, vel damno id facere possit, alias ex parte correctionis exculpat, nec probabiliter creditur per alium auctoritatem, & eti magis familiarem eum de proximo emendandum, nam in talis causa correctione sua non indiget, nec prouidet ad illam faciendum obligaretur. Deinde prima conditio ex parte peccantis est probabilis spes de futura emendatione fratris, quia cum correcio sit in statu proper emendationem peccatoris, si haec non speratur, cella hoc præceptum obligare. Secunda est, ut etius peccatum sit mortale, & non tantum veniale, quia correcio præcipitur, ut corripiens fratrem suum ligetur, & sit in necessitate fratrem correctionis, quia hoc peccatum non obligat, nisi quando adeo necessitas, unde quando constat fratrem esse emendandum, vel probabilitas creditur nullum esse periculum relabendi, velipsum sua sponte actum punitianum, vel per correctionem alterius, nulla est obligatio, quia tunc frater non egit. Tertia est quod non sit spes majoris opportunitatis temporis, & loci, ac aliarum circumstantiarum ad corriplendum, si enim alterius temporis, vel loci opportunitatem expedit, non teneri statim illum corripiere, sed laudabiliter differre poset. Hinc concludit Alfonso, quod cum corripiere sit præceptum affirmativum, non obligat ad sui executionem nisi tempore necessitatis, tunc autem est necessitas, quando haec fex concurreat simul, ita quod si non concurrat, licet hoc præceptum obliget, non tamen obligat ad exequendum, id est, ad corriplendum, sed potius correcio differit si peccato, quatinus haec fex simul concurrat, quod si prius persona intellegendum est, & non de Pratalo, de quo non est presens qualitas. Pratali namque in corrigendo ad has conditiones non tenentur, posse enim iuridice corripiere, & punire peccata præterita, & quibus iam proximus non est obiectus, propter bonum commune, & aliorum exemplum, & sic etiam discutunt Recentiores omnes de hujus præcepti obligatione, nulla veterum Scholasticorum mentione facta, ut eorum moris est, a quibus doctrinam acceperint.

72 Demum ordo in correctione fraternali servandus est, quem Christus præcepit Matth. 18. ut, *scilicet peccatum prius pati*, admoneatur, quod si ligetur admonebit nihil prolixum, unus aut duo telles adhibeatur; quod si hoc nec sufficiat, Ecclesiæ f. 1. *Pratalo*, aut Superiori denunciatur, si tamen aliqui causas, in quibus hoc ordo non videtur necessarij servandus, ut communiter DD. advertere, quando enim peccatum proximi est publicum, tunc opus non est secreta correctionem premittere, sed potius publice corripi juxta illud Apololi 1. ad Timoth. 5. *Peccatum eorum omnia argu, ut castri timore habeant quod intelligatur de peccatis publicis*, ut Aug. exponit L. 1. de verbis Domini, & ratio est, quia secreta correcio infinita est, & fama proximi consulatur, & peccatum ejus non publicetur; si ergo iam publicum est, secreta correcio opus non erit, sed publice corripi poterit ad aliorum exemplum, & quando enim peccatum est publicum, tunc solum peccator adhibendum est remedium pro eius emendatione, sed etiam ad aliorum exemplum, ne & ipsi liberari peccant, si publice peccata manere impunita videantur. Quando vero peccatum proximi est occultum, tunc adhuc distinguendum est cum Nicolo de Nissle loc. c. quod etiam docet D. Tho. a. 6. quod tam enim sunt peccata occulta, que vertuntur in detrimentum proximorum, vel corporale, vel spirituale, ut si quis clam molliatur proditorum, vel incendum civitatis, aut si occulat inficiat alios heretici, & tunc immediata ad Superiorum recursum est, ut efficaciter, ac tempestive luget modi malum impediatur enim illi, qui sic occulat peccatum, non solum in te peccat, sed etiam in aliis, oportet statim ad denunciationem procedere, ut hujusmodi documentum impediatur, quia periculum est in mora, nisi forte aliquis firmiter affirmit, quod statim per secretam monitionem pollet hujusmodi malum impediatur. Quidam vero sunt peccata occulta, que solum videntur in documentum peccantis, & ejus, in quem peccatur, & tunc solum secreta admonio premittenda est, ut fra-

Magistris Theolog. Moral. O 2 huic

hujus sententiae explicatione, quam tenent Nicolaus de Orbelius, & Astensis, & Vulpes ex Scot. 4. d. 19.

77 Primum Dicendum est, non solum correctionem fraternalis, sed ordinem ipsum corrections a Christo prescriptum Matth. 18. caderet sub precepto. Ratio est, quia in correctione fraterna facienda aliquis ordo servandus est sub precepto, & taliter servari debet, ut in modo illud observando contra proximum non peccetur; hoc autem fieri nequit, nisi servando ordinem corrections a Christo prescriptum ut, certe delinquens secreto monatur, ut si fieri possit nullus alius feciat, ne ejus fama ledeatur, hoc enim postulat charitatis ratio, ut proximo subveniatur abique lesionē sanari, ergo talisordo cadit sub precepto. Confirmatur quia in correctione fraterna duo precepta concurunt, unum misericordie de sublevanda spirituali misera proximi, & alterum iustitiae de ipsius fama non ledenunda, sed nullus alius ordo præter istum a Christo assignatum utrumque preceptum servat, misericordia proximi sublevando, & famam ejus non ledendos ergo hic ordo sub precepto servandus est, nam is ordo sub precepto cadit, qui ad utrumque preceptum servandum est necessarius. Tandem id confirmat D. Thomas I. c. exemplum medicina corporalis, scilicet enim peccatum medicus corporalis, qui dum inimicum sanare potest medicina levi, & abihi qui gravi plus lesionē, sanare vellet per aliquos membrorum refractionem, vel medicinam graviter infirmum ledentem, gravioris peccatum quoque medicus spiritualis, qui fratrem spiritualiter & gloriosam sanare vellet cum gravi nota fuisse, ipius, da suavitati modo, & securo adhuc sanare posset abihi qui gravi ipsius maxima lesionē, qui modus adhibetur in correctione facienda servando ordinem a Christo prescriptum.

78 Secundo Dicendum est, ordinem correctionis fratrum à Christo prescriptum non ita esse in precepto, ut in quolibet eventu obligere, & unquam sit licitum illum omittere, aliumque corripiendi modum adhibere, qui juxta occurrentes circu-

et corripiendi modis admissis, quia justa occurrunt etiam
statias ad frarris correctionem efficacius judicetur, unde sequit-
ur tunc solus ex precepto modum illius correctionis servan-
tum esse, quando ad ipsius correctionis finem aliquid nem-
necessarium est censeatur. Ita Scholasticis omnes, quod exp̄s̄e do-
cti, D. Aug. Arg. 16. cit. de verbis Domini, ubi loquens de illo
ordine, & modo corripiendi a Christo precepito inquit. *Differ-
ere debemus aliquando si sed, si quando illud est faciendum;
ali quando corrigitur ut aorem inter te, & op̄um solam, aliquan-
do coram omnibus. Et ratio est, quia ut inquit Aſteſianus l. c. art.
ſicut fratera correſio nobis data eſt ut precepto affirmati-
vum, ita etiam & ille ordo, praecipum autem affirmativum
obligat semper, fed non ad seipſam, ſed tantum quando illud
impleri et necessarium, & id praefatim de hoc precepto veri-
ficiatur; quod non quomodo cumque eft affirmativum, fed etiam
valde speciale, ut poterit praefatim quendam corripiendi mo-
dum valde determinatum, ut recte obſervant Valencia, Caſ-
penſis, & ali, unde ut bene, & accommodat ad correctionem,
& eius finem aliquid adhibeat, determinatis quadam
circumſtanciis, que faciliter deſſe poſſunt, vel mutari in
quiſib[us]dam caſibus, vel perfonis, quorū aliquos recenſet Aſte-
rianus, l. c. in quibus hinc peccato hie ordo poterit emitti, & pra-
ferri ſit illud, quam ex eo non ſporatur fructus, vel licet fit
ſes correctiones per secretā admonitionem, tamē mora per-
culum habet, tunc enim omnia privata correctione præſtit
ur.*

catum immediate deferri debet ad Praelatum, tamquam ad patrem, qui melius, & efficacius illum corrigeri posuit, ut aperte refutatur. D. Augustinus de tercia regula, que habetur circa finem primi Toni. Neque hoc est contra formam legis evangelicae datum de correctionis ordine, tñ enim interpretanda est pro utilitate illius, pro quo data fuit, & ex legislatoris intentione; constat autem, quod intentio Christi legislatoris fuit correctione peccantibus, quia etiam est utilitas ejusdem correctionis, & id licet quando tu possis corrigeres fratrem, tamen mora traheret periculum, quod periculum vitari posuit per denunciacionem, non est contra legem correctionis, sed fecundum illam est dimittere privatum admonitionem, unde de Tullius 1. Rethorica cap. 9. art. 10: Ut exultate Republice, non ex legis inspectione, quae in litteris est, leges interpretari debent, ob quam infinitus est, hoc enim est Epichejus, ut habeatur s. Ech. ita discutitur, recte Atesiana 1. c.

79 Ratio autem a priori hujus assertio[n]is est, ut ais Amicus disp. 3, cap. 6, quia cum huius huius precepti, ordinisque servandi sit fratris correccio, & emendatio, & cum interdum post ordo a Christo præfixus ineficax, & inutilis judicari, vel ob malitiam peccantis, vel ob inabilitatem corripientes, contra yle alios efficax, & utilis centeri; tunc inde adhibendis ei, qui melior, & efficacior judicabatur secundum circumstantias occurrentes, non autem id, semper tamen cum minori, qua potest lassone famam corrigendi. Unde si probabilitate puer ut

estum hæresi statim Inquistitibus denuncietur, ut tempesi-
vè provideat, propter circumstancias periculi quod per se
cum tali peccato conexum est; ne ulterius serpat; & alios in-
separat; an vero in Religionibus licetum sit immediate revalere
Prælato peccatum fratris non premissa correctione fraterne,
diciens art. leg.

82. Ad Confirmationem, quanvis corripi Superioris ex natura et efficaciori fit ad tetrahendum subditum à peccato, & quanvis supposita denunciatione magis caveri posse peccatum delinquens; negatur tamen talis corrigendum modicum perficerit.

tum delinquentis; negat canit calcu corrigentibus, non esse
mitiorum, ac ipsi deliquerint gratiorem, quia fama subditi
apud Prelatum magni facta est, & sim extrema necessitate
non est prodigia, subditus enim plus ultimam apud suum
Prelatum nomen bonum habere, quam apud ceteros, quia
Superior plus alius si nocere potest, & deo supra dictum, quod
ceteris paribus, & quando spes est certa quez profuturam
monitionem fraternam, ac delationem, tunc licetum non esse
defere Prelato, etiam ut pati, crimen oculatum fratris ante
prima filiationem monitionem, & in talis causa ordinem fraterna
correctionis a Christo prescriptum cadere sub precepto, quia non
licet famam proxini prodigere, & bonum conceptum, quem
de eo habet Superior, diminuire, nisi sit potulere periculum
gravissimi mal, a quo alter proximus liberari nequeat.
Ad ultimum, si peccatum sit occulatum, & alteri iniuriam, non
autem corrigitur, & ex eius privata correptione peccans emen-
deret, non debet illum apud Superiorum accutare, ut condigna
fa iustificatione offendit satisfaciat, sed fuadre, quantum potest, ut
ei satisfactione pro iniuria illata; si vero iniuria est illata contra
cumquem corrigere debet, si aliquia diffensio inter Doctores, an
cum licet postulat Superiorum accusare pro compensatione
iniuria illata, & breviter dicendum est cum Capensi l.e.
fct. 2, quod in illo peccato potest considerari, & ratio iniuria
illata, & ratio miseria in eo, qui peccavit; prior modo is, qui
iniuriat pallus est, licet compensationem petere potest, ut de
dilectione inimicorum supra dictum est; posterior vero modo
severius est ordine correctionis prescriptus, si adiuva circum-
stantia requiritur, ut preceptum correctionis obliget, praecepit
quando is, qui iniuriat intulit, vult satificare proximo pro il-
la, & tamen censetur adiuvare in statu peccati manere, & per-
verare.

ARTICULUS QUINTU

*An in Religionibus sit licitum revelare Prelato peccatum
occulum fratris non pramissa correptione.*

83 Controversia hæc redditæ est celebris à tempore, quo Patres Iesuitæ incepérunt, in quorum Societate perpetua lege statutum est, ut omnes errores, ac defectus subditorum per quemcumque extrâ confessionem notari, & obserwari, immediate Superioribus manifestentur. Prima itaque sententia absolute negat posse fratrum legem, que de confessu fratrum uniuscumque obligat ad plurimorum defectus extrâ confessionem notatos, prætermilla secreta admitione, Superiori immédiate, tamquam Patri deferendos, cùq; quod uniuscumque iure naturæ juxta Christi preeceptum prius tenetur fratrem peccatum secreto admoneere, si talis monitio speratus prolatura, quam illum ad Superiorem deferre, unde absolute docet etiam in Religiosis, antequam peccatum occultus fratris denunciaretur in ea casu postea non sequitur multa, utrumque vel quædam ex denuntiatione, per quam tamen fama diminuitur, & perditur apud Superiorum neque aliquis potest dare licentiam, nisi per statuta ordinari potest, ut id fiat, minor patet ex eis, quia ex hoc sequetur aliud notabile detrimentum, & maioriis considerationis, quām detrimentum quod sequeretur ex minus certa relatio cautela, aut ex ipsomet relatio, quae sic appetitur via cuiuscumque malevolo calunniante ex quacumque levia canula fratrem, & procurandi, ut a loco, vel officio, in quo esset, faciliter amoveretur, & similiter ipsi finit Superioris possent hō modo ad libitū quouscumque subtilibus prævaricatis, & locis commodis; ergo nullo modo licet renunciare fama in ordine ad denuntiationem taliæ demandam in eau polo. Ita arguit Lorca, & Pontius loc. cit.

de Orbello 4.d.12. Altefanus l.c. art. 8. ubi ait hoc idem docuisse Gualterium, & Guglielmum de Mara, & hanc sententiam esse omnium Doctorum Ordinis, Seraphici, & dicere contrarium foret regularis disciplina maximum detrimentum, quod etiam testatur Angelus in summa verbo Denuntiatio; idem etiam doct. D. Antoninus, Sylvest. verbo Correcțio, Gerón, Turcicata, & plures alii; & ex recentioribus defendit Caspens. tr. 17. cit. dif. 6. sect. 3. plures alios citans, & præterim D. Thomam quod l. 11. art. 11. & D. Bonayton cap. 16. Luce, & hanc suisse confidentem Seraphici Doctoris sententiam probat ex verbis Capituli generali Barchinonensis ipsi relatis, idem probat ex Constitutionib. Ordinis Prædictorum cap. 18. leçt. 6. ubi sic habetur: *Siquis autem sedet quid extra monachorum commiserit, frater qui cum eo est, sicut eius ex parte Prælato quoniam corrigendum intimebit, ac tandem ex Confessionib. antiquioribus in Regula S. Benedicti, ubi c. 32. habetur: Si quis alterum quacunque pareret viderit quendam quælitatem operi, vel sermone facientem, & Priori dissulari publicare, cognoscet se esse nutritorem peccati, per omnia equaliter peccati,*

8. Hac igitur sententia probatur quod primam partem, quod, scilicet, quando peccatum fratris occulatum, licite, & honeste potest denunciari Prælato, tamquam patri non premisa admontione, si operatus brevior, & melior correcțio, & major utilitas spiritualis illius; ac totius Religionis, probatur, inquam, quia ut dictum est art. præced. num. 8. ordo correctionis Chirolo præscriptus cadit sub præcepto; quando ies. est certa aquæ profutura monitione fraternali, ac delatione Prælato immediatum, tunc enim non est licitum, etiam, ut patet, crimen occulatum fratris ante premisam monitionem defere; ergo quando per delationem Prælato immediate factum operatus brevior, & melior correcțio, maior utilitas spiritualis ipsius fratris, ac totius Religionis, ordo correctionis a Christo præscriptus non obligat, sed peccatum fratris occulatum poterit immediate Prælato deferi, ut patet, sed in Religionibus reguliariter ita contingit, ergo in eis licitum erit reuelare Prælato occulatum fratris peccatum non premissa correctione; minor libet alia probatur, quia hæc ratione quilibet Religioso a peccato exteriori coram alio Religioso facilius abstinebit, & sic toti Religioni tanto majus obvenit emolumenitum, quanto minor est licentia peccandi; Religio melius suum finem consequerit peccata etiam occulta, quia perfectionem vita religiosa valde diminuit, quantum fieri potest impediuntur. Confirmatur quia per secharitatis hoc præfitem in Religionibus possum, ut peccatum occulatum fratris Prælato, tamquam patri, immediate defatur, et quia per hunc correctionis modum brevior, & melior correcțio fratris speratur, & major utilitas spiritualis illius locet in quicunque Caspens. loc. cit. quomodo frater iuvens in Religione, professum antiquum corrigere poterit; quam medicum adhibebit, quomodo pericula, & occasiones relapsi impedierit; igitur non solum quando vides quod ipse nescit, nec vales; tunc enim manifesta est delationis obligatio, sed etiam quando melior, & utilior correcțio à Prælato operatur, talis delatio licita erit; & honesta.

8. Deinde probatur quod secundam partem, quod, scilicet quando frater non est plene emendatus, ac est probable periculum relapsi, licitum est, & valde expeditus deferre peccatum occulatum Superiori, ut patet, nulla premissa monitione. Ratio est, si delictum vergat in dannum tertii, aut in detrimentum communis, licitum est, si immediate deferre Prælato peccatum fratris quantumcumque occulatum, ut omnes docent, & præfitem quando non est probabilitas ipsius emendationis; quia bonum commune præferendum est particulari; hoc autem in Religiosis præfitem habet locum; qui te corbis Religionis dedicarunt omnia sua iura in eam transferentes, ac proinde fama religiosi potius est Religionis; quam sua; unde si iniuriant aliquam patitur, & per Judicem illam repellere expediat, & vindicare, hoc faciendum est nomine Monasterii, & Religionis, non autem nomine ipsius, qui mortuus mundi reputatur, ut docent Canonistar in cap. cùm dilectus de scriptis; ergo communis Religionis bonum posulat, ut occulta peccata fratris immediet Superiori defunctionem, ut patet; quando non est plene emendatus, & est probable periculum relapsi, quia pericula, & occasiones peccandi vix sine Superiori tolli possunt, nam defectu cognitionis potius sum frequenter constituit in occasione peccandi committendo ei aliquod ministerium in quo major ei offertur peccandi occasio, vel prebendo ei focus inimicorum; ergo in tali casu resultat in majorum fratris utilitatem spirituali, ut eis peccatum occulatum superiori defeneratur, magis enim ponderat bonum anima quam fama, ac etiam in communis bonum Religionis, cedunt enim peccata particularium in totius Religionis infamiam, quia ea delicta non soli delinquentibus tribuntur, sed toti Religioni, &

ceteri Religiosi similes reputantur, ut ait August. epist. 173.

88. Demum probatur etiam quo ad tertiam partem hoc, scilicet, adhuc magis iusti, licet fieri posse, supposita in fratre renunciatione juris propriæ famæ, nam ut recte discutit Amicus dif. 32. leçt. 7. etenim ordo correctionis a Christo præcriptus obligat, quatenus debito iustitia tenetur proximi famam in sublevanda ipsius spirituali miseria indemnam servare, quantum fieri potest; si ergo proximus ob magis suum bonum, vel alterius huic iuri propriæ famæ cedat, cedat ordo correctionis a Christo præscriptus obligare. Quod autem proximos huic iuri credere possit ab omnibus concedatur, sive enim homo sit dominus, sive custos propria fama, ob magis suum bonum, vel alterius potest huic iuri cedere, manifestando Prælato, ac etiam Ecclesiæ occultum suum peccatum ad majorum sui humilitationem, & in spiritu perfectum, ut fecit S. Aug. qui tredicim libros Confessionis scriptis, in quibus sua peccata narrat ergo poterit etiam quilibet alter ex eis licentia, & confessio peccata eius occulta manifestare Prælato iusti, & liciti. Unde minor Pontium l.c. dicere, non posse alienum in hoc cedere suo iuri, dare licentiam, ut alius participes sui criminis ipsum Superiori denunciet fine prævia monitione secreta. Quia omnes Autores oppositæ sententias concedunt id licite, & juile fieri posse, licet non expedire potest, & hoc præsentem concedit Bannes. 2. q. 32. a. 8. dub. 2. a. & probat, quia cum uniusquisque sit dominus sive fama, & licitum est illi pro suo bono spirituali illam amittere apud quem voluerit exculo scandalo, hoc enim non est dispensare in præcepto Evangelico, aut potius naturali servandi illum ordinem, sed est mutare materiam præcepti, nam tota ratio illius ordinis est, ne fiat iniuria corrumpendo, infamando ipsum plus quam oportet, ut corrugatur, & emendetur, at vero volenti, & scienti non fit iniuria, quoniam ipse dominus est propriæ famæ. Quod etiam confirmat exemplo, nam quemadmodum qui commisit homicidium ferocissimum, potest scipsum in publico tribunali acutare, & effet gemitum illicet alteri hoc facere; ita etiam poterit alteri concedere, ut se acculet; multo ergo magis poterit aliquis renunciare iuri suo, quod habet, ut cum illo feretur ordo correctionis fraternalis, sed unicuique scienti eius delictum licet statu denunciare Prælato, præterim tamquam patri.

89. Quod autem hoc in Religionibus non solum sit licitum & honestum, sed etiam expeditus, tunc bono publico Religionis, tunc etiam particularium, fatis conitatis est, quia D. Bonavent. in predicto Capitulo Generali opifitum damnavit tamquam Religioni periculum, & regularis disciplinae constructum; & ut resert Nicolaus de Orbello loc. cit. Innocentius Tertius cap. Qualiter, & quando 2. de Accusationib. dicit, quod circa personas regulares non est tanta necessitas ordinarii correctionis obseruandi, sicut circa seculares, quia facilis, & liberis a suis possint administrationibus anovetis ad tollendas peccandi occasions, & pericula recidiva. Tum quia communis bonum Religionis, ad quod præcipue promovendum, & conservandum hæc regula dirigitur, prevalere debet privato incommodo paucorum particularium, qui aliquam inquietudinem, & turbationis occasiōnem ex illius observatione apteris possent, ex gratia generali, quod bonum communis semper privato est præferendum. Tum tandem, quia ut inquit Amicus loc. cit. per hunc ordinem non tam auferunt ordo ferentes correctionis fraternali a Christo præscriptum, quam communis in ordinem secreta correctionis paternam, cum etiam in hac correctione occulente delinquis secretio corrigi debeat, & suaviter a Prælato, & nulli debet delatum revelare, cum finaliter paternae correctiones profectus in spiritu iudicium subditorum, & bonum communis Religionis. Unde absolute loquendo hic ordo correctionis non est contra ordinem a Christo præscriptum cum enim ibi præcipit monitionem secretam procedere delate delationem Prælato peccati occulenti fratris, loquitur de delatione publica facta Prælato, & iudicis, hoc enim indicant illa verba *Dis Ecclæsia;* ut patet Patres exponunt, & Theologi omnes, non autem de denunciatione privata facta Prælato, tamquam patri; unde ex tali denunciatione non potest Prælatus procedere judicialiter contra delinquis, ac cum punire, ut Doctores communiter tenentur, sed enim contra ius peccatum secretum manifestatum ad correctionem per poenitentiam evulgarere.

90. Ad fundationem prioris sententie dicendum est, præceptum de correctione fraternali a Christo traditum, ac eis ordine ferendum esse affirmativum, atque idem certas circumstantias exigere, quibus deficientibus potest mutari, ac interdum omnino præteriri, quare sicut potest omitti fraternali correctione, quando ejus delatio creditur magis profitaria delinquis. Ita etiam poterit prædicto modo mutari, quando talis mutatio magis pro futura speratur, ut evenit in statu Religio-

103

fo; Neque hoc est velle ad lucere aliud esse Evangelium pro Religiosis, ac pro laicis, quia ut modo dictum est, his ordo cor-

rectionis, quem dicimus in Religionibus valde utili est, ab solute loquendo non est contra ordinem a Christo præceptum, cum enim præcipit monitionem secretam procedere debet delationem Prælato peccati occulenti fratris, non loquitur de denunciatione privata facta Prælato, tamquam Patri, sed de publica ipsi facta, tanquam Judicis; & Innocentius Tertius l.c. declarat, ut non est tantum necessitatem servandi ordinem correctionis a Christo præscriptum circa regulares, & religiosos, sicut circa secularares, & ratio est, quia ut hæc advertunt Taurian. Caspens. & alii, alii est finis boni publici in Republica seculari, & publicus Religionis, nam in illa finis intenditur, ut publica paci, & tranquillitate civium confutatur, quam sola delicta publica perturbant, atque idem bonum Republicæ non postulat, ut peccata occulta Rectori seculari immediatè deferasur, finis religiosi in congregacionis non tantum est pax fratrum ad invicem, sed etiam perfectio, & exemplaris vita cuiuscumque, & publicus Religionis honor, ac bonum nomen apud scilicet ad eum finis confessionem maxime confort, ut crimen occulatum fratris licet posse statim Superiori manifestari, hoc enim modo facilis quilibet religiosus a fibñe à peccato exteriori coram alio religioso, dum minor est licentia peccandi, ex quo non solum Religionis maximum eventus emolumenitum, sed etiam quilibet religioso in particulari, qui peccata etiam occulta perfectione vite religiosa maxime impedit; & tandem in hoc sensu hic corrigendum modus potest dici melior non simpliciter, & abolitio loquendo, sed respectu status religiosi, nam ut recte discutit Suar. de Religione lib. 10. c. 10. in ista religio habere tanquam curiam privata famam fratris apud solum Prælato sine respectu ad maius bonum spirituali ipsius fratris, & sociorum, ac consequenter rotius Religionis, non potest esse utilis ad majorum perfectionem, quia etiam præcipuum finis religiosi statu illius Provis. 27. Diligenz agnoce vultum peccoris tuus, ut cognoscas, prout indiges confessio in bono; sicut enim vultus corporis etiam curatur relinquere in corpore cicatricem, sic sunt nonnulla peccata, & ferri omnia, quæ etiam correpta relinquuntur, qui illa committit, aliquam proritatem ad illa iterum committendis; quia ergo Prælatus subditus proritatem ad malum cognoscere, & evitare non potest nisi scimus peccatum fratris occulatum manifeste, ideo Prælato id præcipiente retenetur, ut potest illi, quidam potest, & vult ei prodere. Ita etiam docet D. Bernard. lib. de disciplina, & præcepto cap. 5. ubi ait, quod cura Prælato non est tantum ad curandum subditum a peccato commissio, sed etiam ad præservandum & relapsi, hoc autem, inquit, non potest fieri, nisi peccatum corredit, ex quo est prædicta derelicta, cognoscet, nec cognoscere potest nisi per eum, qui solus nosci; ergo teneris illud dicere, & manifestare, & ob bonum fratris, & proper officium Prælato, quod debet exequi, & etiam propter officium Prælato, ex parte tui.

91. Addit etiam Ricardus 4.d. 19. q. 3. ar. 2. quod talis denuntiatio non est in præjudicium famæ fratris, si Prælatus sit talis, qualis esse debet, aliquo si per signa valde probabilitate timeatur, quod ex illa denunciatione fratrem correctum infamare vellet, tunc crimen occulatum fratris iam verè correctum Prælato denuntiari non debet. Fundamentum igitur assertiois nostræ est, quod in casu proposito peccatum fratris occulatum estiam correctum Prælato per obedientiam præcipientis debet revelari, quia non solum per correctionem debet provideri fratris, ut a peccato corrugatur: sed etiam ut a recidiva reservetur, hoc autem efficacius fit per paternam monitionem Superioris ergo Sc. Ex his patet, quid dicendum sit ad fundamentum politica sententie, etenim enim iure naturali tenetur iuxta Christi præscriptum spirituali proximi saluti consulere cum minori famæ iactura, qui fieri potest, quatenus hoc non impedit maius bonum, huiusmodi est bonum rotius Religionis, & præservatio ipsius fratris a relapsi, quod bonum futurum speratur per immediatam denunciationem ad Superiorem, tamquam ad Religiosos. Neque ut advertit Amic. l.c. quando Christus ordinem præscriptum in fraterna correctione regulariter servandam prohibuit, ne alias ordo servari possit, si ex co iuxta occurrentes circumstantias malius bonum speraret, ut evenit in case nostro. Sicut cum per Ecclesiam præscriptum peccata feme subiciantur clavibus, non prohibuit, quia per aliquam legem licet posset eadem peccata feme confessio iterum clavibus subici, ut in quibusdam Religionibus observari solet satis laudabiliter.

QUÆSTIO QUARTA.

De virtutis Charienti oppositis.

Hic non est sermo de vitiis quomodo cumque charitati oppositis, sic enim omnia sunt ei opposita, & contraria, siquidem per quodlibet peccatum cessat ordo a Christo præscriptus obligare ad conservandam famam proximi in correctione fraternali; in d. istud est lib. 2. sentent. disputat. 6. quæst. 6. sed de his, quæ ex speciali sua ratione

Magister Theolog. Moral.

peccatoris in se frater tuus, corripere, ubi Christus indefinite loquitur, & non dicit, subditus, sed frater tuus, & subdit eriam: *Lucrasius erit frater tuus*, quia ergo omnes sumus fratres, omnes tenemus invicem corrigeri, quando contingit aliquem nostrum peccare; & hoc etiam dicta ratio ipsa, quia omnes sumus comemba; & ideo tenemus invicem externa officia charitatis prestare, quorum præcipuum est corripi fraterna, quod etiam constat ex ecclesiast. 17, ubi dicitur differenter, quod Deus mandavit unicuique de proximo. Aduic tamen verum est, quod est hoc præceptum obliget omnes generatim etiam subditos strictius tamen obligat Prelatos, & Superiores, quibus aliorum cura incumbit, & ratio est, qui subdit tantum ex charitate tenemus, Superiores vero etiam ex officio, & iustitia, in si corripi fraterna spectetur, ut ex officio & iustitia vindicativa ad illos solos pertinet, ut supra dictum est, quia licet corripi fratre peccante admonendo sit omnium, corrigere tamen insigilando postea est Prelatorum tantum. Ita etiam ex nostris Nicolaus de Nissle loc. cit. 9. 12.

69 Duplex tamen hic occurrit difficultas. Prima est, an ad hoc præceptum tenemant etiam peccatores, & ratio dubitandi est, quia cum ipsi quoque reprehensibilis sint, deberent potius seipso corripi, quam alios, alloqui dicitur ipsi illud Lucifer. 4. *Medice tu et ipsum*, & illud March. 7. *Hypocrite ei te primum ab oculo tuo*, & tunc videbis ei ceterum de vento fratri tu. Affirmative tamen respondendum est, cum communis Theologorum ex D. Thom. loc. cit. art. 4. etiam peccatores hoc præceptum obligari, praesertim quando proximus est in extrema, vel gravi sua incommode, vel damno id facere possit, alias ex parte Religionis nocivum, & majori parti communis generale, verbi gratia, impudica verba, confutandis jurandi, si quae milite, quod Religio maxime detestatur, non excusat a mortali, his enim generalibus defectibus regularis disciplinae diffoluit, quam Superior ex officio integrum conservare tenetur. Demum ignorantia quoque potest esse huius præcepti materia, si sit vincibilis, tenemus enim admonebit, & corripi illum, qui ignorantia vincibili peccat, id est de quae quis scire potest, & debet, si autem sit invincibilis, distinguendum est, vel enim ex talis correctione aliquis speratur fructus, vel non; si proximus ignoramus instruire tenemus, praesertim si eius cura sit nos commissa; si secundum, bona fide relinquendum est, dummodo tamen inde alterius proximi dampnum, vel scandalum non sequatur. Ita Bannes, Navarrus, Azorius, Malderus, Bonacina, & ali.

70 Duplex tamen hic etiam occurrit difficultas. Prima est, an materia hujus præcepti sit solum peccatum contra ipsum corripiem commissum, an quodlibet aliud peccatum contra Deum patratum. Aliqui putant esse solum peccatum contra Deum patratum. Aliqui putant esse solum peccatum contra correspondientem commissum, quod ex ipso textu deducunt, qui expresse loquitur de peccato contra corripiem: *Si peccatoris in se frater tuus*, id est, contra te; quod magis confirmant verba Lucifer 17. *dum subdit, & si proximorum eritis in me illi*. Communis tamen Theologorum, & Patrum sententia est, omne peccatum mortale est materiam hujus præcepti, quod expresse deducitur ex fine per hoc præceptum intento, qui est peccatoris corripi, & fratris luxuriam atque quolibet peccatum mortale est maxima creatura rationalis miferia, cum illum à Deo summo bono avertat, & ex hoc præcepto tenetur proximus a tali, ac tanta miferia eriperet, ergo ex hoc præcepto non solum tenetur illum corripire a peccato contra nos commissio, sed etiam a quocumque alio, quod illum a summo bono avertit, aliquo in amore proprio moveri videtur ad talen corriptionem faciendam, & non ex amore salutis illius, ut intendit præceptum charitatis. Ad fundatum prioris sententie responderet Alfonso loc. cit. quod illud Matt. *si peccatoris in te, intelligi debet coram te*, si in te scientem, non in te sum, ita quod amoris tui illum corripias, quam expositionem ait esse Divi Augustini sermon. 16. de verbis Domini. *Alia Difficultas est*, an materia hujus præcepti sit tantum peccatum publicum, vel etiam occultum, nam de peccato publico nullum est dubium, vel etiam occultum, quia corripi, de qua hic est sermo, non est jurisdictio, sed fraterna, que auctoritatem, aut jurisdictionem non requirit, sed amorem, & misericordiam quare ex hac non existunt subdit, & inferiores, quia omnes sumus membra unius corporis, licet Superioris sit caput, & omnes tenemus proximum ex charitate diligere, ergo etiam externa charitas officia prestare, quando necesse est, & occurrit occasio; correctione autem iuridica, quæ est, actus iustitiae vindicativa, non possunt inferiores corrigeri Superiores nisi manifeste errant in fiducione enim si non aduersus Superiores vindicantes, vel vindicare nolentes, per inferiores possint puniri, quia heresis reddit hereticum Catholicorum inferiorem, non tantum in foro interiori, sed etiam exteriori, ut notat Alfonso loc. cit. ex Riccardo 4. dist. 19. quæst. 2. art. 3.

71 Quarto quod attinet ad materiam hujus præcepti, seu que peccata corripi debent, conveniens DD. omne peccatum mortale, tam commissum, & non emendatum, & cum sub probabili periculo committendum, vel iterandum, esse materia hujus præcepti, & aperte colligitur ex verbis Christi Matth. 18. *Si audieris luxurias fratrem tuum*, quibus verbis supponit fratrem, vel perisse, vel certe peritum, nisi correctionis antidoto præmunitur, nemō autem perit, nisi per peccatum mortale, & ita exponit hunc locum Aug. serm. 16. de verbis Domini. Peccatum autem veniale non est materia hujus præcepti, nisi sit dispositio moralis, & proxima peccandi, & ratio est,

xiii evidens, & certa, vel probabilis spes emendationis ejus si enim nulla sit emendatio spes, in dico hoc, & nunc timetur, neis, qui peccavat, correctionis deterior fiat, tunc prætermittenda est corripi, nec ad illam tenetur. Clarius tamen & distinctius conditions ad hoc requisitas recentat Alfonso loc. cit. ar. 4. ex Gualtero, & Nicolaus de Orbellis 4. d. 19. qu. un. quibus deficientibus casus obligatio corrigendi, & ajunt fix esse, tres ex parte corripiem requisitas, & tres alias ex parte fratris peccantis. Prima conditio ex parte corripiem est certa peccati cognitionis nec insufficiens probabilitas conjectura, & colligitur ex ipsis Christi verbis *si peccatoris in se frater tuus*, id est, coram te, scilicet te scientem, ut expositum D. Aug. loc. cit. Secunda est manu factum in corripiendo, quia corripiens, & objurgans cum illa potius ad peccatum provocat, qui corripiat, id est dicitur *in p. Superiorum manducando, & corripiendo*. Tertia, ut fine gravi sui incommode, vel damno id facere possit, alias ex parte correctionis exculpati; nec probabiliter creditur per alium a p. xiii, servando præsumit ordinem correctionis se nihil efficiunt, sed melius fore, quod immediate ad superioriter procedatur, ut si opportunum remedium adhibeat, ita facient dum esse, quo illo illiusfectus est ad proximi emendationem, si ergo prudenter judicatur ejusmodi ordinem non profutrum, potest intermixti, & fieri, quod ad eundem finem utiliter videbitur, & sic etiam dicitur Nicolaus de Orbellis L. c. 4. dist. 19.

ARTICULUS QUARTUS.

Accordo correctionis fratrensis a Christo prescriptus erat.
sub prescipe.

75 **N** Egardum aliqui ex antiquis; inter quos citari solent D. Thio, in cap. 17. Luce, ubi ad hunc ordinem conquisitatis est, non necessitatis, Mardonius in idem caput. 17. ubi est illa Christi consilium, ut peccantem non acerbi acerbas, sed benignè corrigamus, Salmeron in. 11. Bernardinus de Arealo tr. de corripi. frater, per totum & quidam alii. Fundamentum est, vel probabilitas creditur nullum esse periculum relabendi, velipsum sua sponte acturum presentiam, vel per correctionem alterius, nulla est obligatio, quia tunc frater non egit. Tertia est quod non sit spes majoris opportunitatis temporis, & loci, ac aliarum circumstantiarum ad corriplendum, si enim alterius temporis, vel loci opportunitatem expedit, non teneri statim illum corripiere, sed laudabiliter differre potest. Hinc concludit Alfonso, quod cum corripiere sit præceptum affirmativum, non obligat ad sui executionem nisi tempore necessitatis, tunc autem est necessitatis, quando hoc fax concurrens simul, ita quod si non concurrent, licet hoc præceptum obligat, non tamen obligat ad exequendum, id est, ad corriplendum, sed potest corripi differre si peccato, quatinus haec simili concurrat, quod si prius persona intellegendum est, & non de Pratalo, de quo non est presens qualitas. Pratali namque in corrigendo ad has conditiones non tenentur, potius enim iuridice corripiere, & punire peccata præterita, & quibus jam proximus non est obiectus, propter bonum commune, & aliorum exemplum, & sic etiam discutunt Recentiores omnes de hujus præcepti obligatione, nulla veterum Scholasticorum mentione facta, ut eorum moris est, a quibus doctrinam accepérunt.

76 Demum ordo in correctione fratrensis servandus est, quem Christus præscriptus Matr. 18. ut, *scilicet peccatis prius patratis admoneantur*, quod si lig. admonebit nihil proli, unus aut duo telles adhibeatur; quod si hoc nec sufficit, Eccles. & scilicet Pratalo, aut Superiori denunciatur, si tamen aliqui causis, in quibus hic ordo non videtur necessarij servandus, ut communiter DD. advertere, quando enim peccatum proximi est publicum, tunc opus non est secreta correctionem premittere, sed potest publice corripi juxta illud Apololi 1. ad Timoth. 5. *Peccatum enim omnis argu, ut castri timore habeant quod intelligitur de peccatis publicis*, ut Aug. exponit L. c. de verbis Domini, & ratio est, quia secreta corripi infinita est, & fama proximi consulatur, & peccatum ejus non publicetur; si ergo jam publicum est, secreta corripi optione non est, sed publice corripi potest ad aliorum exemplum, & quando enim peccatum est publicum, tunc solum peccator aliud remedium pro eius emendatione, sed etiam ad aliorum exemplum, ne & ipsi liberari possint, si publice peccata manere impunita videantur. Quando vero peccatum proximi est occultum, tunc adhuc distinguendum est cum Nicolo de Nissle loc. cit. quod etiam docet D. Tho. a. 6. quod tam enim sunt peccata occulta, que vertunt in detrimentum proximorum, vel corporale, vel spirituale, ut si quis clam molliatur proditorum, vel incendum civitatis, aut si occulat inficiat alios heresi, & tunc immediata ad Superiorum recursum est, ut efficaciter, ac tempestive hujusmodi malum impediatur enim illi, qui sic occulat peccatum, non solum in te peccat, sed etiam in aliis, oportet statim ad denunciationem procedere, ut hujusmodi documentum impediatur, quia periculum est in mora, nisi forte aliquis firmiter affirmit, quod statim per secretam monitionem pollet hujusmodi malum impidiatur. Quidam vero sunt peccata occulta, que solum videntur in documentum peccantis, & ejus, in quem peccatur, & tunc solum secreta admontio premitenda est, ut fra-

tri peccanti subveniat, & primò emendari debet, si fieri potest, per secretam correctionem, ut fama eius conservetur. Quia tamen conscientia est preferenda tam, ideo voluit Dominus, ut saltem cum dilendo fama conscientia fratris per publicam denunciationem a peccato liberetur, quando nimirum per secretam monitionem hoc fieri non potest; unde D. Thom. loc. cit. art. 8. tandem addit, quod quando quis prudenter judicat, qualemcumque tandem sit peccatum proximi, servando præsumit ordinem correctionis se nihil efficiunt, sed melius fore, quod immediate ad superioriter procedatur, ut si opportunum remedium adhibeat, ita facient dum esse, quo illo illiusfectus est ad proximi emendationem, si ergo prudenter judicatur ejusmodi ordinem non profutrum, potest intermixti, & fieri, quod ad eundem finem utiliter videbitur, & sic etiam dicitur Nicolaus de Orbellis L. c. 4. dist. 19.

Matri Tuislog. Moral.

tam, quia ordo Charitatis polluat, ut bonum publicum sit semper privato præferendum, & hoc etiam est de mente Doctoris nostri; quæst. 4.d. 1. qu. 2. ab initio 3. ex illo enim principio extermis nota infert, per quam Reipublicæ nimis necessariam in extrema necessitate constitutam posse extra transgressionem juris divini non furandi, alienum recinetur sustentatione necessarium, ut etiam Vulpes advertit loc. cit. In tali enim causa divinum non furandi supponitur, exprimaturque dominum in occupante illud antea, & exigit iterum lex naturæ primavera rerum communite; ex eis cuius legis primum bona humana sustentatione necessaria occupata sunt a personis valde Reipublicæ necessariis pro ipsius conservacione, deinde a privatis personis proportionaliter pro eorum naturali conservatione; sicut tamen Doctor in solutione principium sub litt. HH. hanc etiam magis declarans, quod si illud iustitia detentum a persona mulier Reipublicæ necessaria non sit sibi necessarium amplectere, sed tantum ad salvandum suum statum solemnis, quod non licet alii statum solemnis tenere de bonis alienis, nec tantum valet Reipublicæ iustus status solemnis, quem tenet per non restitutionem, quantum valet fidelitas ejus, & iustitia communis.

62 Hinc patet ad fundamentum prioris sententie, & quonodo intelligendum sit, quod in extrema necessitate omnia sunt communia, & quilibet habet ius in bona superflua alterius. & quonodo illud iustitia impedit a non erogante elemosynam pauperi; non enim impedit de rebus impediendo, non extreme indigens jure suo utratus capendi ex eis bonis, que pro iug vita sustentatione necessaria sunt, hinc enim utique effectus contrajicit; sed impedit tantum indirexisse non donando illi, & comunicando, que necessaria sunt ad vitæ sustentationem, quod est tantum contra Charitatem id præcipitem, non autem contra iustitiam, que dñe scilicet tantum veratur circa alterius ius legi, quod quilibet habet in extrema necessitate constitutus capendi, qua sibi pro vita sustentatione necessaria sunt. Ad primam Confirmationem dicendum est de negotiis elemosynarum pauperi temporis necessitatibus extremitate appellari hominem a Patribus per exaggerationem, quatenus in misericordia id tali causa crudelis vocari solent, & inhumani, non autem proprii, quia mors pauperis ex talis denegatione secuta sit effectus direxisse ab ipso causatus, quia nullo modo in eam induit, non quidem physice, ut contat, nec moraliter, quia non facit in iuriam, cum ex iustitia non teneantur, sed tantum ex misericordia. Ad secundam negatur consequentia, quia Iudeus non solum imperare potest actus iustitiae, sed etiam misericordia, quando necessitas communis intervenit, ac etiam aliarum virtutum, cum ipsi incumbat cura observantie legum, & præceptorum, quod ad communem pacem diriguntur, & publicum bonum conservandum. Ad ultimum qui in extrema, vel gravi necessitate proximo non succurrunt de superfluis naturæ, vel status, dicuntur a Patribus raptiores, & aliena retinentes propter eos, quod in huiusmodi bona iustitia necessitate pauperes acquirent, cui juri in divite qui tenent ad succurrendum pati, non responder debent iustitia, & ideo raptor in tali causa proprii dici nequit, sed tantum debitus misericordia, & Charitatis frumentum obligans.

63 Quinto queritur, ex quibus rebus rebus facienda est elemosyna, & dicendum est ex iugis acquisitiis cum iniuria alterius, & quae sunt rei iustitia obnoxia v.g. furto, rapina, usura, licet elemosynam fieri non posse. Ita D. Th. L. c. ar. 7. ad 3. & Scotus 4.d. 15. qu. 2. ar. 3. ubi eo usque extendit iustitiam in elemosynam servandam, ut fieri debeat tantum ex propriis, iustis acquisitiis, & profectis quodam dominum, utam, ac ius tenui, & ratio est, quia elemosyna debet esse gratuita donatio, ut supra dictum est, & in eadem translatum est; at non licet rem alienam donare, nec dominum ejus transferre potest sine consensu domini, vel explicito, vel latente impliito, & rationabiliter præsumptio; & ita etiam colligitur ex Scriptura Proverb. 3. Honora dominum tuus saufitias & Ita 5.8. fratre ejus panem tuum, non enim facienda est iustitia, ut ex Charitate alteri subveniatur. Quia vero aliqua bona ita iustitia comparari possunt, sicut peccatum in acquisitione, & adhuc tam eum ratione dominum acquirat, quo pacto turpiter acquirit id, quod ex metrio comparatur, ut dictum est; Disp. de Contractibus tractando de turpi lucro, docent communiter Doctores ex bonis iustis acquisitiis facienda elemosynam fieri posse, quia illa acquirens verè illorum dominus efficit, & id est de illis licet deponere potest, quanvis enim mulier pudicitiam proficiendum turpiter faciat, tam accipiendo proficiendum sive mercedem turpiter non agit, ut loc. cit. dictum est; & ideo quod sic acquiritur fit proprium. Sed Objecit illud Luc. 16. facere vobis amicos de mammone iniquitatis, &c. Mammona autem significat divitis iniqui acquistis ex communi Patrum expositione; ergo de iniuste acquistis quomodocumque licet elemosyna fieri potest.

Refundetur varia eis huius loci expositiones, sed apertissime exponi posse cum Vulpio nostro disp. 45. cit. ar. 7. in fine de divitis cum nimis aviditate acquisitis, & cum pari cupiditate possitis, ac etiam de divitis acquisitis per Indum, meretricium & alios contractus per se quidem licitos, & solum illicitos ob turpem aliquam circumstantiam, vel affectum inordinatum.

64 Sexto queritur, quinam elemosynam licet facere possit, & breviter dicendum est illos tantum licite posse ele-

mosynam facere; qui habent plenum dominium, & administracionem sui rum rerum, seu bonorum temporalium, ac eorum dispensationem. Ita Divus Thomas cit. art. 8. & Scotus loc. cit. art. 2. l. ubi dicit, quod Dominus alicuius rei non prohibitus a lege, aut Superiora, a cuius voluntate dependeat in dando, vel transendo, vel donando, potest donare rem suam alio volenti accipere, sicut enim per suam voluntatem acquisivit dominium illius, ita per actum ejusdem potest dominium a se abdicare, & in aliis transfringere, si Superior non prohibet eum donare, nec non etiam alterum accipere; ita que nullus potest elemosynam facere, nisi dominum habeat aliquius rei, aut facultatem a domino illam disponendi, & ratio est, quia per elemosynam alterum dominium regat, & in pauperem transfringere, quod nullus potest nisi dominus, aut administrator, cui rei alieni commissa est facultas. Ex qua doctrina inferatur nec servum, nec filium familiæ, neque uxorem, neque religiosum posse elemosynas erogare ab eo, quod confusus domini, patris mariti, aut prælatori, ut notat Doctor L.c. quod si filius, aut uxor, aut servus habent propria bona, quæ ab aliis non dependent, aut servus habent propria bona, quæ ab aliis non dependent, ut servus ex iugis moderantur elemosynam sine aliorum contentis hiis quidem ex bona castrenibus, vel quasi castris, uxoris ex paraheribus, & servus ex bonis proprio labore acquisiti. Item Tutores, Curatores, & qui curam habent bonorum alienorum modicas elemosynas facere possunt ex bonis que administrant, quales nimis facere debent, ipsi ratione sunt. Ita Valquez, Azorius, Coninch, Diana, & alii. Addit præterea Vulpes noster L.c. art. 8. Religiosos quoque ex aquacultis propria industria iustissime elemosynas tribuerent posse manifesto indigentibus in gravi necessitate confitunt, quia hoc fecerit sine detrimento bonorum communis, & resultaret in adiunctionem proximi; tunc quia rationaliter etiam præsumitur Superioris has elemosynas non prohibere, immo expresse ratas habere, cum exhibentem etiam ad capti- vados fideles, iustos religiosos magis merentur, ac ut propria etiam bona liberalius eis elemosynas retribuantur, quod nos quoque value pium, & probablemen.

65 Postremò queritur, quinam elemosynam recipere possit. Refutatio huius difficultatis confat ex dictis superiori dispensatione, & R.R. in commun. q.2.a. n. 4. ubi diximus cum Doctore 4.d. 15. q. 2. a. 3. similantes paupertatem non posse elemosynam accipere absque iustitiam obligatione, & ratio ibi adducta est, quia elemosyna est liberalis, & voluntaria donationis, at non liberaliter omnino donat qui decipitur circa conditionem propter quam donat; ergo qui donat alicui, quia illum eximitur pauperem & re vera talis non est, non verè liberaliter donat, & ideo inquit Doctor L.c. It. X. videant illi tritanti, scilicet, qui dives existentes recipiunt elemosynas tamquam egentes, ne iuste omnia huiusmodi recipiant, quia non est in eam voluntarium propter conditionem ignorantium, quam recipit in donatione; Ita enim charitas, & amor Dei sit causa finalis faciendo elemosynas in communione, ratio tamen, ob quam huic voluntarii determinata fiat, est paupertas sita, & simulata, volentes enim facere elemosynam propter Deum non querunt divites, sed pauperes, & genos, elque elemosynas facient: ergo ratio, & motivum principale, propter quod huius personæ particularis elemosyna datur, est paupertas; ergo circa talen conditionem deceptus, inquit Doctor voluntarii non donat, & gratuitò, & consequenter similes paupertatem, & decipientes ad restituendum tenentur, & hoc alterendum est, ut diximus L.c. non tantum de elemosynis magnis, sed etiam parvis, & quotidiani, quales officia mendicantibus dantur, quicquid dicam Diana, Capensis, & alii, quia maxima pars eis paupertatem similitate, & hac inquit simulatione veris pauperibus elemosynas auferre, & mente facientium elemosynas fraudare, ut bene discirpus Faber noster disp. 50. de R.R. C. cui verò facienda sit refutatio in tali causa elemosynæ receptæ, aliqui dixerunt faciendam esse donant, quia elemosyna illa adhuc sub eius dominio manet, alii vero dixerunt faciendam esse verè pauperibus, quia qui eam dedit, ex auctoritate elemosynæ à se dominum illius abdicavit, ac proinde iuxta ejus voluntatem alteri pauperi vel elargiendo, & utrumque fati probabilitate dicunt. Quid tandem ordine facienda sit elemosyna, disserendum est iuxta eas, quae diximus art. præc. n. 2. ordine charitatis, unde ex iis, qui extrema in necessitate veratur, si non potes omnibus simul succurrere, preferendam sunt illi, qui tibi sunt coniunctiores; ex his autem qui non extrema veratur, necessitate, sed tamen vere indigent, ut sunt quotidiani pauperes, si plures occurant, quibus omnibus subvenire non possit, teneris exteris paribus magis indigent subvenire. Ita DD. passim, & ex nostris Nicolaus de Orbellois 4.d. 15. q. 2. & seq. ubi fusæ de elemosyna discutit, & omnia a nobis supradicta tangit, & confirmat,

M. Theolog. Moral.

ARTICULUS TERTIUS.

Ad Correptionem fratrum sit preceptum Charitatis, & quando obligat.

66 Primum supponendum est cum Aitafano nostro lib. 2. tit. 67. ar. 1. duplum esse delinqentis correctionem; una dicitur judicialis, quæ adhibet remedium peccato delinqentis secundum quod est in malum aliorum, & præcipue noemumentum communis bonis, & talis correptione est actus iustitiae vindicativa, cuius est servare rectitudinem unius ad alium; & hec provenit a potestate publica in ordine ad bonum commune, quia in illa per se, & primario spectatur bonus, non ipsius delinqentis, sed aliorum qui peccatum unius laeduntur; altera dicitur correptione fratrum, quæ ordinatur ad emendationem delinqentis, & bonum eius procurat, procurare autem bonum fratris, proximi pertinet ad charitatem, per quam volumus, & operamur bonum proximo, quia per eam repulimus malum fratris, scilicet, peccatum, cuius remredo pertinet ad charitatem magis, quam etiam remoto exterioris danni, vel etiam corporalis noemumenti; & haec correptione frater fieri potest auctoritate priuata, quia ordinatur ad bonum particulae eius, qui corripit, cuius spirituali necessitatibus per handis correctionem subveniatur, quam esse actum virtutis nullus dubitet testante Scriptura Pro. 37. multo est manifesta correptione, quam amor abhendit, & ratio ipsa fudit, quia per se ordinatur ad bonum honestum, scilicet, ad subveniendum miseriam proximi spiritualem, qualis est peccatum, quod vita spirituali privata, ac exercita beatitudine. Quamvis autem Recentiores nonnulli dubitent, ad quam virtutem hic actus spectet, communis tamen sententia docet, esse actum misericordia, & charitatis iuxta motivum, à quo oritur, si tamen conatur per correctionem revocare proculius a peccato, quatenus est offensa Dei, & ex amore Dei, & desiderio, quo volumus Deum non offendimus corripimus, tunc correptione est actus charitatis, si vero ex voluntate subveniendum est in miseria, quia non peccatum, & poena illa debita est quædam miseria proximi, est actus misericordia, & hoc modo foleretur correptione elemosyna spiritualis, unde Aitafanus loc. cit. ex verbis Domini, & SS. Petrum colligit definitionem fratercorrectionis, quod est admonitio fratrum de emendatione peccatorum ex fratre charitatis, & misericordia precedens.

67 Secundum supponendum est tamquam certum, de fratercorrectione facienda extare præceptum, non solum naturale, quod membra unius corporis se mutuo iuvare tenentur. Corinth. 12. Siquid postea unum membra compinguntur omnia membra, sed etiam divinum ex generis suo obligans ad mortale, ut expelleat colligunt ex Christi verbis Matth. 18. si peccaverit in fratre tuus, vade, & corripe eum, &c. ubi verbum imperativum Corripe, præcepit primi importat, ut explicat D. Aug. serm. 16. de verbis Domini. Hinc Innocentius Tertius in c. Si peccaverit tu, qui appellat hoc mandatum divinum; unde obligatio de fratercorrectione facienda non tantum est ex conflito, sed etiam ex præcepto; quamvis enim ex conflito, quando proximus peccat venialiter, et tamen ex præcepto, quando peccatum mortaliter, quia correptione sit ad laetandum fratrem amicum per peccatum, ut constat ex illo Matth. cap. cit. Si et audieris tu frater eius fratrem tuum, non ammititur autem anima fratris, nisi per peccatum mortaliter, pater ergo quod corriperet ex præcepto, quando peccatum mortaliter, & sic dicit Ecl. 17. Usque mandavit Deus de proximo tuo, ex quo inferatur hoc præceptum ex genere suo obligans sub mortali, quia gravius obligat, quam præceptum elemosyna corporalis, siquidem longe gravior mifera est carientia boni spiritualis, quam corporalis; ergo illud obligat sub mortaliter, ut ex art. præcedenti constat, tanto magis istud; & hæc est communis Theologorum sententia cum Divo Thoma qu. 33. ar. 2. & Scoto, alias scholasticis 4. diff. 19. Verum est tamen, ut doceat Divus Thomas loc. cit. quod si quis propter passionem timoris, & verecundie, aut pusillanimitatis minus se idoneum reputat ad correctionem faciendam, vel non existimat le cam stricte ad hoc obligari, plerunque non nisi venialiter peccare, quod tamen intelligentem est cum exceptione nisi is, qui corrigerem omittit, si Superior aut ex illa omisso grave aliquod scandalum sequatur.

68 Tertium, hoc præceptum generaliter omnes obligat, & non solum Prælatorum, & superiores, ex virtute charitatis. Ita Theologi omnes, & Aitafanus tit. 67. cit. act. 4. ubi ait, quod corripere fratrem peccantem infligendo possum est tantum Prælatorum, sed corripere admonendo ad sui, & peccati correctionem ei omnium; quod probat ex cap. 18. cit. Matth. 18.

dinis capaces, sive sint justi, sive injusti, sive sint amici, sive ini-
mici, sive fideles, sive infideles, & ratio eis quia cum hi omnes
sint beatitudinis capaces, proximus non certe debet, danni-
tati vero non sunt ex Charitate diligendi, cùm enim sint à beatu-
tidine irrevocabiliter exclusi, proximus non est nisi non de-
bet, nec recta ratio suaderet, ut illi beatitudinem velimus, non
per ordinem ad beatitudinem eos diligamus, & ita quoque si-
gnificat Docto^r 3. d. 28. qu. un. ar. 3. homines igitur beatitudinis
capaces ita ex Charitate sunt diligendi, ut eos nunquam actu
i^m Charitati contrario, scilicet odio prosequantur, & præter
ut secundum animi dispositionem semper parati finius Charita-
tis actus tam interno elicere, quam externo exercere erga
quocunque quoties id ex divina legi precepto faciendum
esse nobis innoteat. Quid vero tempore obliget hoc preceptum
de proximi dilectione, loquendo de actu interno, discutendum
est ut supradicemus de dilectione Dei servata proportione,
quod nimis quantum inanem periculum odi in illum, tunc
per le obligare hoc preceptum diligendum proximum, & teneri
nos diligere formaliter, & expresse fecundari quando transla-
tio odio in proximo tenemur illi reconciliari; loquendo de
actu externo hoc preceptum per se non obligat ad opus ex-
ternum beneficentie, nisi quoties proximus sibi in aliquo gravi
necessitate temporalis vel spirituali, in qua non alia opera juvati
possit, ut docet S. Thomas 2. a. qu. 25. ar. 8. & infra magis explicab-
itur. Denique suppono ex jam dictis 1. fons, dif. p. 6. qu. 22. unum
esse motivum generali Charitatis Dei, & proximi, scilicet boni-
tatem in creaturam Dei, unumq[ue] tantum habitat. Charitas
admiti, qui simul intendit in Deum, & proximum, unamq[ue]
rationem terminantem utrumque actum, quæ est ipsa bonitas
divina. Ita Scotus docet, 3. d. 28. cit. qu. un.

5 Quin præterea est etiam speciale præceptum [Charitatis] de inimicis diligendis, hoc enim expressè præcepit Christus Dominus Match. 5. **Dilectio inimicos vestro**, benefacit hi, qui derunt nos, & hoc ne eis consilium tantum, sed verè præceptum, est communis, & concors Theologorum sententia cum D. Tho. 2. qu. 25, at 8. & 9. & Scoto 3. dif. 30. qu. 15. idem præceptum non modo de non odio habendo, sed etiam de benefaciendo inimico expressè quoque habetur in veteri lege Levit. 5. Non oderis frasen aspernum in corde tuo, non quarsa ultimorum, nec membris tuis levigans, & Prov. 15. 5. si exsurgit inimicus tuus, cito alia 25.

frater, et ibibere, quo testimonio uitior erat etiam Paulus ad Rom. 12. Ex specialitate itaque precepto Charitatis etiam iniunctis dilectionis signa generalia sunt exhibenda, quia communiter alii hominibus iudicem conditionis exhibere solemus. & in causa extrema, vel gravis necessitatibus illis aequi, ac calius auxilia, & beneficia praestanda; dixi autem ex tali precepto nos teneri exhibere etiam iniunctis dilectionis signa generalia, quia per lequendis nemo tenetur ad iniunctum diligendum postfatio, & peculiari actu, neque, ad eum fatigandum, alloquendum, egrotum invicendum, hoc patio recipiendum, vel familiare cura agendum, & similia, quia hec sunt signa specialia amoris, qui iniunctis nemo exhibere tenetur, ut Layman, Elliusius, Bumbi, & aliis passim advertimus, dixi etiam ad talia signa specialia iniunctis exhibenda neminem tenet per se loquendo, quia si hominum signorum omnis isto scandaloso est, aut per aliquod horum fine tuo incommodo potes iniunctum tibi, & Deo reconciliare, id omittere effet grave, & culibile enim mandatum est de proximo tuo, & quilibet repperit scandalum, & proximi sui ruita evitare, quoniam potest ab aliis grave fieri detrimento. Ita etiam Sylvester, Catechatus, Navarius, Tollei, Bannes, Reginaldus, & alii apud Bonacordium disp. 3, qu.4, punct.3, & ex nostris Aretine 3, dist. 30, qu. una. 18, conc. 2. Denique si iniunctus offendit te verè, & ex animo dolente de offensa facta, & venienti peccati, tenuit offendens illi offendam remittere, ut patet ex Illio Mattheo 6,8 non dimisitris hominibus, nec Pater noster colefis dimisit reverbi peccata vestra, & cap. 18, dicit condonationem illam non folum exterioris, sed interiori cordis affectu esse praestandam, sic & Pater noster colefis vestra nobis, si non remiseritis uniusquisque fratris sue de cordibus vestris.

Quæstio III. Articulus II.

207

Quod si inimici vestri per nos te deridunt, et dicunt quod non habemus regnum dei, sed de cœlo venimus. Quia et ipsi dicitur: **S**icut dicitis, quod non habemus regnum dei, non venimus de cœlo. **R**espondeamus: **N**on sicut vobis dicitur, sed sicut dicitur apostolus ad Galatas: **V**irginis ab scandala non sunt peccatores extirpati.

res qui non contabuntur non ut illi, qui esse peccatores, existimat, reatur a terra, sed ut efficietur, ne amplius peccatores essent, sed ut definirentur esse peccatores. *Quia tamen ex his judeis modi nitione iurari posuerunt, quatenus per illam tollitur malum pectus, & est contra tristitia, si peccatores prosperaverit deum, quod optimè etiam explicat D. Gregorius lib. 32. moral. cap. 11. dicens: *Easne plenarie folies, ut nos amici Chariceti, & ini- mici non ruina lassificet, & gloria sine iniquitate contrariebitur, cum & rueret ex quidam bona erigere creditimus, & se proficieant quoddam in iusta opprimi formidamus;* & idem inquit Doctor inimicium populi confidendi dupliciter, vel per se, & reduplicative, quatenus talis, & sic potest, & debet esse objectum oīi, juxta illud. *Plat. i. 18. quibus odio habet, vel per accidens, & speci- cative in quantum homo capax gratiae, & gloria, & sic potest, ac debet esse objectum dilectionis, & amoris, quia sic consideratus est proximus nostrus.**

ARTICULUS SECUNDUS,

An Eleemosyna sit praeceptum Charitatis, & quando obliget

Primo convenientem DD. varios, & multiplices esse actus
Charitatis erga proximum, ut docet D. Thom. 2. 2.
q.27. 28. & seq. scilicet, dilectionem, qua alteri per Charitatem
bonum volumus; beneficiam, qua eft actus externus; quo
proximo re iofa bonum tribuum, quod ei volumus ex interno
Charitatis actus; gaudium, quo de illius bono v. g. converto-
ne a peccatis; & protefta in virtute latam, pacem, quam simili-
cum proximo in iis, quae ad eum salutem; & bonum (spirituali)
conferunt, conſpiramus; & misericordiam, qua nobis alterius
miferia diſpicit, canque quanto postulamus subveniamus; de
quibus fuit tractata ex nostris Attefanus lib. 2. tit. 63. 64. 65. &
66. & Vulpes dis. 6. 1. 6. 5. & 6. 4. sunt autem duo principi actus
ipius misericordiae, que eft virtus Charitatis subordinata, & ab
ea originem trahens, elemosyna, scilicet; & correcio fraterna
de quibus fuit Theologi diſputare solent & Vulpes agit dis. 65.
66. nos autem fratres, magis necessaria recolligendo: Eleemosyna
diffinita ſoleat, quod fit aliena miferia sublevatio, & eftque
actus externus virtus misericordiae, si procedat ex voluntate
praeceſis, qua nobis aliena diſpicit miferia, ac eam sublevare
intendimus; & eft virtus Charitatis, ſi ex motivo placido Deo
procedat juxta illud ex Epif. 1. 15. 16. 3. Qui viderit fratrem
ſuum neſtitabit eum, & oſtendat ei videri ſun ab eo, quomo-
do Charitas Domine in eis: Cum igitur obiectum elemosyna
fit aliena miferia, tan late patet etiam elemosyna, quam late pat-
tent miferia, quibus creatura rationalis eft ſubiecta; unde cum
aliq. finis corporales, & alii spirituales, idem duplex etiam (pecies
douces) ſeruare, & ſubmittit, qua indigentia ſoritaria
mo ex parte accipit, & inquit, triplex, & ſubtiliter, quia triplex
est, qua triplex eft poterit, ſed triplex generis, una com-
mune & ordinaria, qualis eft eorum, qui uitam mendicare
alera gravis, & notabilis, cui ſi non ſubveniat, vitam
ac diſcultur, & ſufficiat; tercia tandem extrema, cui nifi
ratur, hominis vita erit, vel probabilitate periclitabitur
de ex parte dantis, ſi habeat bona ſuperflua; fide, ea ſu-
bita natura, id est non necessaria ad vitam tuam, & ſu-
ſtantiam, ſive ſint ſuperflua ſtatui perfonæ, id est, non ne-
cessaria ad conditionem, & dignitatem perfonæ ſuſtantia-
tuendam. Quamvis iuditio convenientia Doctores in majori
te, ut Bonacina refert diſ. 3. nu. 4. punct. 6. quando indi-
cunt in aliquid ex Prædictis neſtitutis ſunt quilibet illi
terre, ſi habeat ſuperflua, que neque ad vitam, neque ad
tempore ſunt neſtitucia, non enim videtur exprefſe de
illo Luce 2. 1. Vernamen quod ſuperflua, date elemosyna
eo omnia muſda, ſunt vobis, ubi Chritus præcepit Pha-
ſus quod ex ſuperfluis deſt elemosynam, ſi a peccatis mul-
tum, & hoc etiam ampliatio dictat, quia qui elemosynam
refracuit ex ſuperfluis, tam vita, quam ſtatui perfonæ, oſte-
nera proximos Charitatem, & misericordiam non habebit
ali Apolotus loc. cit. ergo Charitas, & misericordia ob
tali cauſa. Quamvis, inquam, Doctores in hoc majori
conveniunt, diſcenſio tanè eft, de quibus bonis fit obliga-
ti, ut ſeruare, & ſubmittit, ex ſuperfluis, vel neſtitutis
perfonæ, certum enim eft elemosynam fieri non de-
neſſitari ad propriam vitam, vel ſuorum, id eam ei-
vel ſui vitam adimere.

*eleemosynas et alia genitaria pietatis, quae non invenimus nisi pri
li proximi cui succurrere, de qua ratiocinio sequenti agemus: alia
corporis, qua miseria, & indigentia corporis sublevatur, de
qua in praesenti.*

75 Secundo certum esse debet hanc eleemosynam corporalem, non solum sub confilio, sed etiam sub precepto cadere, ut expresse deducatur ex Scripturis, & SS. Patribus; & primo ex illo Ecclesiast. 4. *Eleemosynam pauperie non defraudeas;* at qui aliquem debito suo defraudat, *contraria obligationem precepti faciat;* deinde ex illo Matt. 25. *discipule a me malitissili in igo mea, eternam, & curia enim, & non dedidis mibi manducare.* Et, unde quod eleemosyna dare negligunt, mortaliter peccant, & contineantur, nullus autem datur maturus, & mortaliter peccat, nisi propter transgressionem praeceptorum Dei. Hoc etiam SS. Patres unanimiter attestantur; Nazianzenus enim oratione de pauperum amore dicit: *nos mandato divino, & ex exemplo ad eleemosynam largiendam existari,* Basilius concione de Epulone, at divitium illorum non cogitare de superflua pauperibus ergo, nullamque precepit dominus habuisse rationem, & Ambrosius 1. de Nubitate loquens de eleemosyna inquit, *debitum reddit, non largior indebitum, id eoque dicit scriptura, inclina pauperi aures tuam, & rede debitum tuum;* ergo ex Scripturis, & Patribus exata aliquod preceptum de danda eleemosyna. Denique hoc preceptum ex precepto dilectionis proximi manifeste deducitur, illud enim impleri non potest, si proximo non succurratur in necessitate constituto, non enim verbo, & lingua tantum, sed etiam opere amorem erga proximum ostendere debemus juxta illud 1. Joan. 3. *Fidelis non diligamus verbo, neque lingua, sed opere, & veritate.* Inde communiter Doctores afflent preceptum eleemosyna non solum esse divinum, sed etiam naturale, nimirum ratio dictat, in periculo mortis, vel alienus gravis morbi, vel notabilis malo proximum esse juvandum, quando ieseca, & ali apud Valentinum q. 9. & Beccanum loc. 10. & contra dicunt obligationem esse superflua negotia, nec non superflua statui persone, fed necessaria. Ita Vazquez, Saurez Bannes, Valentina, Beccanus, Calvensis, & et communiter Inter Recentiores, quorum ratio est, quia in extrema necessitate pluris est astimanda vita proximi, quam splendor status luxus; ergo tenetur a te damnatum pati, & splendorum statutum ac luxum minorem, ne homo vita privetur, hoc enim damnatum est vita proximi proportionabile, ac proinde illud subiungitur tenetur. Haec tamen sententiam limitata prefati Antonius prefectoris vero Cominchus, Emmanuel SS. Amicus, Cafeneus & ali dicentes, quod si bona fide ait necessaria, ut ab aliis non solùm ministrandas sit status, & conditio personae, sed in escario ab illa sit cadendum, non tenetur quis ex illis bonis operari, tali sit extremi indigentia; & ratio hujus est, quia nemo vita alterius cum tam gravi suo incômodo, & detramento conservare tenetur, quale est ipsius fieri miserum, & miseram vitam deducere, & carere hos explices docet D. Thomas loc. cit. ubi quod inordinatum esset, si aliquis tantum sibi de bonis propriis subtraheret, & alios largiretur, quod si residuo non posset tam traducere convenienter secundum proprium statum si etiam dicuntur ex nostris Nicolaus de Nise tract. 5. part. quæst. 11. de Charitate, & Vulpes disp. 45. art. 5. & de maiestate ipsius Scotti. Exciplunt tamen omnes precitati Doctores statum, quando proximus in extrema necessitate constitutus est talis, ut ab ipsius statu vel Reipublica, vel Ecclesia notabiliter penderet; tunc enim si potes, illi succurrere tenoris, nuntiant ex necessariis ad statum; sed etiam ex necessariis ad

hujus sententiae explicatione, quam tenent Nicolaus de Orbelius, & Astensis, & Vulpes ex Scot. 4. d. 19.

77 Primum Dicendum est, non solum correctionem fraternalis, sed ordinem ipsum corrections a Christo prescriptum Matth. 18. caderet sub precepto. Ratio est, quia in correctione fraterna facienda aliquis ordo servandus est sub precepto, & taliter servari debet, ut in modo illud observando contra proximum non peccetur; hoc autem fieri nequit, nisi servando ordinem corrections a Christo prescriptum ut, certe delinquens secreto monatur, ut si fieri possit nullus alius feciat, ne ejus fama ledeatur, hoc enim postulat charitatis ratio, ut proximo subveniatur abique lesionē sanetur, ergo talisordo cadit sub precepto. Confirmatur quia in correctione fraterna duo precepta concurunt, unum misericordie de sublevanda spirituali misera proximi, & alterum iustitiae de ipsius fama non ledenunda, sed nullus alius ordo præter istum a Christo assignatum utrumque preceptum servat, misericordia proximi sublevando, & famam ejus non ledendos ergo hic ordo sub precepto servandus est, nam is ordo sub precepto cadit, qui ad utrumque preceptum servandum est necessarius. Tandem id confirmat D. Thomas I. c. exemplum medicina corporalis, scilicet enim peccatum medicus corporalis, qui dum inimicum sanare potest medicina levi, & abihi qui gravi plus lesionē, sanare vellet per aliquos membrorum refractionem, vel medicinam graviter infirmum ledentem, gravioris peccatum quoque medicus spiritualis, qui fratrem spiritualiter & gloriosam sanare vellet cum gravi nota fuisse, ipius, da suavitati modo, & securo adhuc sanare posset abihi qui gravi ipsius maxima lesionē, qui modus adhibetur in correctione facienda servando ordinem a Christo prescriptum.

78 Secundo Dicendum est, ordinem correctionis fratrum à Christo prescriptum non ita esse in precepto, ut in quolibet eventu obligere, & unquam sit licitum illum omittere, aliumque corripiendi modum adhibere, qui juxta occurrentes circu-

et corripiendi modis admissis, quia justa occurrunt etiam
statias ad frarris correctionem efficacius judicetur, unde sequit-
ur tunc solus ex precepto modum illius correctionis servan-
tum esse, quando ad ipsius correctionis finem aliquid enun-
ciatur etesse censetur. Ita Scholasticis omnes, quod exp̄ est de
P. D. Aug. f. 16. cit. de verbis Domini, ubi loquens de illo
ordine, & modo corripiendi a Christo precepito inquit. *Differ-
ere debemus aliquando si sed, si quando illud est faciendum,
ali quando corrigitur etiam inter te, & ipsum solam, aliquan-
do coram omnibus. Et ratio est, quia ut inquit Aſteſianus l. c. art.
ſicut fratera correctionis nobis data est illius precepto affirmatio-
nem, ita etiam & illi ora, praecepimus autem affirmativum
obligas semper, fed non ad seipſam, sed tantum quando illud
impleri et necessarium, & id praefatim de hoc precepto veri-
ficiatur; quod non quomodo cumque est affirmativum, sed etiam
valde speciale, ut potest praefatim quendam corripiendi mo-
dum valde determinatum, ut recte obſervant Valencia, Caſ-
penſis, & ali, unde ut bene, & accommodate ad correctionem,
& eius finem aliquid adhibeatur, determinatis quadam
circumſtanciis, que faciliter deſſe poſſunt, vel mutari in
quiſib[us]dam caſibus, vel perfonis, quorū aliquos recenſet Aſte-
rianus, l. c. in quibus sine peccato h[oc] ordo poterit emitti, &
præfert illum, quād ex eo non ſporatur fructus, vel licet sit
ſes correctionis per secratam admonitionem, tamē mora per-
culum habet, tunc enim omnia privata correcciónis præfati*

catum immediate deferri debet ad Praelatum, tamquam ad patrem, qui melius, & efficacius illum corrigeri posuit, ut aperte refutatur. D. Augustinus de tercia regula, que habetur circa finem primi Toni. Neque hoc est contra formam legis evangelicae datum de correctionis ordine, tñ enim interpretanda est pro utilitate illius, pro quo data fuit, & ex legislatoris intentione; constat autem, quod intentio Christi legislatoris fuit correctione peccantibus, quia etiam est utilitas ejusdem correctionis, & id licet quando tu possis corrigeres fratrem, tamen mora traheret periculum, quod periculum vitari posuit per denunciacionem, non est contra legem correctionis, sed fecundum illam est dimittere privatum admonitionem, unde de Tullius 1. Rethorica cap. 9. art. 10: Ut exultate Republice, non ex legis inspectione, quae in litteris est, leges interpretari debent, ob quam infinitus est, hoc enim est Epichejus, ut habeatur s. Ech. ita discutitur, recte Atesiana 1. c.

79 Ratio autem a priori hujus assertio[n]is est, ut ais Amicus disp. 3, cap. 6, quia cum huius huius precepti, ordinisque servandi sit fratris correccio, & emendatio, & cum interdum post ordo a Christo præfixus ineficax, & inutilis judicari, vel ob malitiam peccantis, vel ob inabilitatem corripientes, contra yle alios efficax, & utilis centeri; tunc inde adhibendis ei, qui melior, & efficacior judicabatur secundum circumstantias occurrentes, non autem id, semper tamen cum minori, qua poterit lesionem famam corrigiendi. Unde si probabilitate puer ut

atum heresi statim Inquistoribus denuncietur, ut tempestivè providerat, propter circumstantiam periculi quod per se cum tali peccato conexum est; ne ulterius serpat, & alios inficiat; an vero in Religionibus licitum sit immediatè revelare Prædicto peccato fratris non premissa correctione fraterne, dicemus art. seq.

8a Ad Confirmationem quamvis correptio Superioris ex natura rei efficaciter ad retractendum subditum a peccato, & quamvis supposita denunciatione magis caveri posse peccatum delinquit, negatur tamen talen corrigendi modum negligens, ac laici, & oppositum ordinem erigitur in iustitia hominis efficit simpliciter meliorem quod videatur abfudetur. Cum Christus Dominus illum ordinem simpliciter, & absolute praescriberit.

mitioribus; neque tamquam taliter corrigitur, ne
se mitiorum, ac ipsi deliquenti gratiorum, quia fama subdit
apud Praelatum magni facienda est, & sine extrema necessitate
non est prodigiosa; subditus enim plus ultimam apud suum
Praelatum nomen bonum habere, quam apud ceteros, quia
Superior plus alius ei nocere potest, & id supra dictum, quod
ceteris paribus, & quando spes est certa aque profutram
monitionem fratrem, ad delationem, tunc fictum non esse
defere Praelato, etiam ut patet, crimen oculatum fratris ante
præmissum monitionem, & in talis ordinis fratrum cor-
rectionis a Christo præscriptum cadere sub precepto, quia non
licet famam proxini prodigere, & bonus conceptum, quem
de eo habet Superior, diminuere, nisi aliter potulere periculum
gravoris mali, a quo alter proximus liberari nequeat. Ad
ultimum, si peccatum sicut oculatum, sceleri iniuriosum, non
autem corrigit, & ex eius privata correptione peccans emen-
deret, non debet illum apud Superiorum accusare, ut condigna
satiatione offenso satisficiat, sed fuadere, quantum in potest, ut
ei satisficiat pro iniuria illata; si vero iniuria ei illata contra
eum qui corriperre debet, si aliqui difensio inter Doctores, an
cum licet post apud Superiorum accusare pro compensa-
tione iniurie sibi illata, & breviter dicendum est cum Capensi le-
sect, 2, quod in illo peccato potest considerari, & ratio iniuria
illata, & ratio misericordia in eo, qui peccavit; prior modo id, qui
injuriarum passus est, hinc compensationem petere potest, ut de
dilectionis inimicorum supra dictum est; posterior vero modo
servandus est ordine correctionis præceptus, si aditum circum-
stantiae requiri, ut præceptum correctionis obliget, precipue
quando in, qui injuriarum intulit, vult satiatisfacere proximo pro il-
la, & tanDEM confutetur adhuc in statu peccati manere, & perfec-
verate.

ARTICULUS QUINTUS

An in Religionibus sit licitum revelare Prelato pecunium fratris non pramissa correctione.

83 Controversia hæc redditæ est celebris à tempore, quo Patres Iesuitæ incepérunt, in quorum Societate perpetua lege statutum est, ut omnes errores, ac defectus subditorum per quemcumque extrâ confessionem notari, & obserwari, immediate Superioribus manifestentur. Prima itaque sententia absolute negat posse fratrum legem, que de confessu fratrum uniuscumque obligat ad plurimorum defectus extrâ confessionem notatos, prætermilla secreta admitione, Superiori immédiate, tamquam Patri deferendos, cùq; quod uniuscumque iure naturæ juxta Christi preeceptum prius tenetur fratrem peccatum secreto admoneere, si talis monitio speratus prolatura, quam illum ad Superiorem deferre, unde absolute docet etiam in Religiosis, antequam peccatum occultus fratris denunciaretur in ea casu postea non sequitur multa, utrumque vel quædam ex denuntiatione, per quam tamen fama diminuitur, & perditur apud Superiorum neque aliquis potest dare licentiam, nisi per statuta ordinari potest, ut id fiat, minor patet ex eis, quia ex hoc sequetur aliud notabile detrimentum, & maioriis considerationis, quām detrimentum quod sequeretur ex minus certa relatio cautela, aut ex ipsomet relatio, quae sic appetitur via cuiuscumque malevolo calunniante ex quacumque levia canula fratrem, & procurandi, ut a loco, vel officio, in quo esset, faciliter amoveretur, & similiter ipsi finit Superioris possent hō modo ad libitū quouscumque subtilibus prævaricatis, & locis commodis; ergo nullo modo licet renunciare fama in ordine ad denuntiationem taliem in eau potest. Ita arguit Lorca, & Pontius loc. cit.

de Orbello 4.d.12. Altefanus l.c. art. 8. ubi ait hoc idem docuisse Gualterium, & Guglielmum de Mara, & hanc sententiam esse omnium Doctorum Ordinis, Seraphici, & dicere contrarium foret regularis disciplina maximum detrimentum, quod etiam testatur Angelus in summa verbo Denuntiatio; idem etiam doct. D. Antoninus, Sylvest. verbo Correcțio, Gerón, Turcicata, & plures alii; & ex recentioribus defendit Caspens. tr. 17. cit. dif. 6. sect. 3. plures alios citans, & præterim D. Thomam quod l. 11. art. 11. & D. Bonayton cap. 16. Luce, & hanc suisse confidentem Seraphici Doctoris sententiam probat ex verbis Capituli generali Barchinonensis ipsi relatis, idem probat ex Constitutionib. Ordinis Prædictorum cap. 18. leçt. 6. ubi sic habetur: *Siquis autem sedet quid extra monachorum commiserit, frater qui cum eo est, sicut eius ex parte Prælato quantum corrigendum intimeat, ac tandem ex Confessionib. antiquioribus in Regula S. Benedicti, ubi c. 32. habetur: Si quis alterum quacunque pareret viderit quendam quælitatem operi, vel sermone facientem, & Priori dissulari publicare, cognoscet se esse nutritorem peccati, per omnia equaliter peccati,*

8. Hac igitur sententia probatur quod primam partem, quod, scilicet, quando peccatum fratris occulatum, licite, & honeste potest denunciari Prælato, tamquam patri non premisa admontione, si operatus brevior, & melior correcțio, & major utilitas spiritualis illius; ac totius Religionis, probatur, inquam, quia ut dictum est art. præced. num. 8. ordo correctionis Chirolo præscriptus cadit sub præcepto; quando ies. est certa aequa pro futurae montione fraternali, ac delatione Prælato immediatum, tunc enim non est licitum, etiam, ut patet, crimen occulatum fratris ante premisam montionem defere; ergo quando per delationem Prælato immediate factum operatus brevior, & melior correcțio, maior utilitas spiritualis ipsius fratris, ac totius Religionis, ordo correctionis a Christo præscriptus non obligat, sed peccatum fratris occulatum poterit immediate Prælato deferi, ut patri, sed in Religionibus reguliariter ita contingit, ergo in eis licitum erit reuelare Prælato occulatum fratris peccatum non premissa correctione; minor libet alia probatur, quia hanc ratione quilibet Religioso a peccato exteriori coram alio Religioso facilius abstinebit, & sic toti Religioni tanto magis obvenit emolumenitum, quanto minor est licentia peccandi; Religio melius suum finem consequerit peccata etiam occulta, que perfectioem vita religiosa valde diminuit, quantum fieri potest impediuntur. Confirmatur quia per secharitatis hoc præfitem in Religionibus posuit, ut peccatum occulatum fratris Prælato, tamquam patri, immediate defetur, et quia per hunc correctionis modum brevior, & melior correcțio fratris speratur, & major utilitas spiritualis illius locutus inquit Caspens. loc. cit. quomodo frater iuvens in Religione, professum antiquum corrigere poterit; quam medicum adhibebit quomodo pericula, & occasiones relapsi impedierit; igitur non solum quando vides quod ipse nescit, nec vales; tunc enim manifesta est delationis obligatio, sed etiam quando melior, & utilior correcțio à Prælato operatur, talis delatio licita est; & honesta.

8. Deinde probatur quod secundam partem, quod, scilicet quando frater non est plene emendatus, ac est probabile periculum relapsi, licitum est, & valde expeditus defere peccatum occulatum Superiori, ut patri, nulla premissa montione. Ratio est, si delictum vergat in dannum tertii, aut in detrimentum communis, licitum est, immediate deferre Prælato peccatum fratris quantumcumque occulatum, ut omnes docent, & præfitem quando non est probabili ies. emendationis; quia bonum commune præferendum est particulari; hoc autem in Religiosis præfitem habet locum; qui te corbis Religionis dedicarunt omnia sua iura in eam transferentes, ac proxime fama religiosi potius est Religionis; quam sua; unde si iniurian aliquam patitur, & per Judicem illam repellere expediat, & vindicare, hoc faciendum est nomine Monasterii, & Religionis, non autem nomine ipsius, qui mortuus mundi reputatur, ut docent Canonistar in cap. cùm dilectus de scriptis; ergo commune Religionis bonum posulat, ut occulta peccata fratris immediet Superiori defundentur, ut patri; quando non est plene emendatus, & est probabile periculum relapsi, quia pericula, & occasiones peccandi vix sine Superiori tolli possunt, nam defectu cognitionis potius sum frequenter constituit in occasione peccandi committendo ei aliquod ministerium in quo major ei offertur peccandi occasio, vel prebendo ei focus inimicorum; ergo in tali casu resultat in majorum fratris utilitatem spirituali, ut eis peccatum occulatum superiori defetur, magis enim ponderat bonum anima quam fama, ac etiam in commune bonum Religionis, cedunt enim peccata particularium in totius Religionis infamiam, quia ea delicta non soli delinquentibus tribuntur, sed toti Religioni, &

ceteri Religiosi similes reputantur, ut ait August. epist. 173.

88. Demum probatur etiam quo ad tertiam partem hoc, scilicet, adhuc magis iusti, licet fieri posse, supposita in fratre renunciatione iuri proprii fama, nam ut recte discutit Amicus dif. 32. sect. 7. etenim ordo correctionis a Christo præcriptus obligat, quatenus debito iustitia tenetur proximi famam in sublevanda ipsius spirituali miseria indemnam servare, quantum fieri potest; si ergo proximus ob magis suum bonum, vel alterius huic iuri proprii fama cedit, cedat ordo correctionis a Christo præscriptus obligare. Quod autem proximos huic iuri credere possit ab omnibus concedatur, sive enim homo sit dominus, sive custos propria fama, ob magis suum bonum, vel alterius potest huic iuri cedere, manifestando Prælato, ac etiam Ecclesiæ occultum suum peccatum ad majorum sui humiliacionem, & in spiritu perfectum, ut fecit S. Aug. qui tredicim libros Confessionis scriptis, in quibus sua peccata narrat ergo poterit etiam quilibet alter ex eis licentia, & confessio peccata eius occulta manifestare Prælato iusti, & liciti. Unde minor Pontium l.c. dicere, non posse alienum in hoc cedere suo iuri, dare licentiam, ut alius participes sui criminis ipsum Superiori denunciant fine pravia montione secreta. Quia omnes Autores oppositæ sententiae concedunt id licite, & juile fieri posse, licet non expedire potest, & hoc præsentem concedit Bannes. 2. q. 32. a. 8. dub. 2. a. & probat, quia cum uniusquisque sit dominus sive fama, & licitum est illi pro suo bono spirituali illam amittere apud quem voluerit exculo scandalo, hoc enim non est dispensare in præcepto Evangelico, aut potius naturali servandi illum ordinem, sed est mutare materiam præcepti, nam tota ratio illius ordinis est, ne fiat iniuria corrumpendo, infamando ipsum plus quam oportet, ut corrugatur, & emendetur, at vero volenti, & scienti non fit iniuria, quoniam ipse dominus est propriæ famæ. Quod etiam confirmat exemplo, nam quemadmodum qui commisit homicidium ferocissimum, potest seipsum in publico tribunali accusare, & effet gamen illiuscum alteri hoc facere; ita etiam poterit alteri concedere, ut se acculet; multo ergo magis poterit aliquis renunciare iuri suo, quod habet, ut cum illo feretur ordo correctionis fraternalis, sed unicuique scienti eius delictum licet statu denunciare Prælato, præterim tamquam patri.

89. Quod autem hoc in Religionibus non solum sit licitum & honestum, sed etiam expeditus, tunc bono publico Religionis, tunc etiam particularium, fatis conitatis est, quia D. Bonavent. in predicto Capitulo Generali opifitum damnavit tamquam Religioni periculum, & regularis disciplinae constructum; & ut resert Nicolaus de Orbello loc. cit. Innocentius Tertius cap. Qualiter, & quando 2. de Accusationib. dicit, quod circa personas regulares non est tanta necessitas ordinarii correctionis obseruandi, sicut circa seculares, quia facilis, & liberius a suis possint administrationibus anovetis ad tollendas peccandi occasiones, & pericula recidiva. Tum quia commune bonum Religionis, ad quod præcipue promovendum, & conservandum hinc regula diriguntur, privato incommodo paucorum prævalere debet, qui ex observatione illius aliquam inquietudinem, & turbationem occasionem arripere possent, dixi panoctum quia in Religione, ubi regulari observantur, ut etiam docet D. Bernard. lib. de disciplina, & præcepto cap. 5. ubi ait, quod cura Prælatus non est tantum ad curandum subditum a peccato commissio, sed etiam ad præservandum & relapsi, hoc autem, inquit, non potest fieri, nisi peccatum corrumptum, ex quo est prontitas derelicta, cognoscet, nec cognoscere potest nisi per, qui solus nosci; ergo teneris illud dicere, & manifestare, & ob bonum fratris, & proper officium Prælatus, quod debet exequi, & etiam propter bonum obedientiae ex parte tu.

90. Addit etiam Ricardus 4.d. 19. q. 3. ar. 2. quod talis denuntiatio non est in præjudicium famæ fratris, si Prælatus sit talis, qualis esse debet, aliquo si per signa valde probabilitate timeretur, quod ex illa denuntiacione fratrem correctum infamare vellet, tunc crimen occultum fratris iam verè correctum Prælato denuntiari non debet. Fundamentum igitur assertiois nostræ est, quod in casu proposito peccatum fratris occultum etiam correctum Prælato per obedientiam præcipienti debet revelari, quia non solum per correctionem debet provideri fratri, ut a peccato corrugatur: sed etiam ut a recidiva reservetur, hoc autem efficaciam fit per paternam montionem Superioriss. ergo &c. Ex his patet, quid dicendum sit ad fundamentum polita sententia, etenim enim iure naturali tenetur iuxta Christi præscriptum spirituali proximi saluti consulere cum minori famæ iactura, quo fieri potest, quatenus hoc non impedit maius bonus, huiusmodi est bonum rotus Religionis, & præservatio ipsius fratris a relapsi, quod bonus futurum speratur per immediatam denuntiacionem ad Superiorem, tamquam ad Religiosos. Neque ut advertit Amic. l.c. quando Christus ordinem præscriptum in fratera correctione regulariter servandam prohibuit, ne alias ordo servari possit, si ex eo iuxta occurrentes circumstantias malus bonus speraret, ut evenit in case nostro. Sicut cum per Ecclesiam præscriptum peccata feme subiectam clavibus, non prohibuit, quin per aliquam legem licet posset eadem peccata feme confessio iterum clavibus subiecti, ut in quibusdam Religionibus observari solet satis laudabiliter.

10. Neque hoc est velle ad lucere aliud esse Evangelium pro Religiosis, ac pro laicis, quia ut modo dictum est, hic ordo cor-
rectionis, quem dicimus in Religionibus valde utili est, ab-
solute loquendo non est contra ordinem a Christo præceptum,
cum enim præcipit montionem secretam præcedere debet de-
lationem Prælato peccati occulti fratris, nō loquitur de denun-
ciatione privata facta Prælato, tamquam Patri, sed de publica
ipsi facta, tamquam Judicis; & Innocentius Tertius l.c. declarat
ut non esse tantum necessitatem servandi ordinem correctionis
a Christo præscriptum circa regulares, & religiosos, sicut circa
seculares, & ratio est, quia ut huc advertunt Taurian. Caspens.
& alii, alii est finis boni publici in Republica seculari, & publicus
Religionis, nam in illa finis intenditur, ut publica paci, &
tranquillitas civium confutatur, quam sola delicta publica per-
turba, atque idem bonum Republice non postulat, ut peccata
occulta Rectori seculari immediatè defurantur, finis religio-
is congregacionis non tantum est pax fratrum ad invicem, sed
etiam perfectio, & exemplaris vita cuiuscumque, & publicus
Religionis honor, ac bonum nomen apud scilicet ad eum finis
confectionem maxime confort, ut crimen occultum fratris li-
citat potest statim Superiori manifestari, hoc enim modo facilis
quilibet religiosus a fibnito a peccato exteriori coram alio re-
ligioso, dum minor est licentia peccandi, ex quo non solum Re-
ligionis maximum eventus emolumenitum, sed etiam quilibet re-
ligioso in particulari, qui peccata etiam occultata perfectione
vit religiose maximè impedit; & tandem in hoc sensu hic
corrigendum modus potest dici melior non simpliciter, & aboliri
loquendo, sed respectu status religiosi, nam ut recte discutit
Swart. de Religione lib. 10. c. 10. in ista religio habere tam
utram privata fama fratris apud solum Prælatus sine respectu
ad maius bonum spirituali ipsius fratris, & sociorum, ac con-
sequenter rotius Religionis, non potest esse utilis ad majorum
perfectionem, que etiam præcipuum finis religiosi ita.

91. Ad confirmationem negandum est ex tali correctionis modo, & ex tali denuntiacione securitatem esse maius malum Religionis, ac etiam subditorum, quod ibi affirmitur, quia com-
mune bonum totius Religionis, ad quod promovendum, &
conservandum hic modus corrigendi diriguntur, privato incom-
modo paucorum prævalere debet, qui ex observatione illius
aliquam inquietudinem, & turbationem occasionem arripere pos-
sent, dixi panoctum quia in Religione, ubi regulari observantur
vigerit, ut etiam docet D. Bernard. lib. de disciplina, & præcepto cap. 5. ubi ait, quod cura Prælatus non est tantum ad curandum subditum a peccato commissio, sed etiam ad præservandum &
relapsi, hoc autem, inquit, non potest fieri, nisi peccatum corrumptum, ex quo est prontitas derelicta, cognoscet, nec cognoscere potest nisi per, qui solus nosci; ergo teneris illud dicere, & manifestare, & ob bonum fratris, & proper officium Prælatus, quod debet exequi, & etiam propter obedientiae ex parte tu.

92. Addit etiam Ricardus 4.d. 19. q. 3. ar. 2. quod talis denun-
tiatio non est in præjudicium famæ fratris, si Prælatus sit talis,
qualis esse debet, aliquo si per signa valde probabilitate timer-
etur, quod ex illa denuntiacione fratrem correctum infamare
vellet, tunc crimen occultum fratris iam verè correctum Præ-
lato denuntiari non debet. Fundamentum igitur assertiois
nostræ est, quod in casu proposito peccatum fratris occultum
etiam correctum Prælato per obedientiam præcipienti debet
revelari, quia non solum per correctionem debet provideri fratri,
ut a peccato corrugatur: sed etiam ut a recidiva reservetur,
hoc autem efficaciam fit per paternam montionem Superioriss.
ergo &c. Ex his patet, quid dicendum sit ad fundamentum polita
sententia, etenim enim iure naturali tenetur iuxta
Christi præscriptum spirituali proximi saluti consulere cum
minor famæ iactura, quo fieri potest, quatenus hoc non impedit
maiis bonus, huiusmodi est bonum rotus Religionis, & præ-
servatio ipsius fratris a relapsi, quod bonus futurum speratur
per immediatam denuntiacionem ad Superiorem, tamquam ad
Religiosos. Neque ut advertit Amic. l.c. quando Christus ordinem
præscriptum in fratera correctione regulariter servandam pro-
hibuit, ne alias ordo servari possit, si ex eo iuxta occurrentes
circumstantias malus bonus speraret, ut evenit in case nostro.
Sicut cum per Ecclesiam præscriptum peccata feme subiecta
clavibus, non prohibuit, quin per aliquam legem licet posset
eadem peccata feme confessio iterum clavibus subiecti, ut in
quibusdam Religionibus observari solet satis laudabiliter.

93. Ad ultimum negatur minor, quia ut constat ex dictis n.
88. potest proximus ob maius suum, vel alterius boni iuri pri-
orizam fidei cedere, & ad probacionem in contrarium negatur
rursus minor quod sic aperitur via cuiuscumque malevoli ca-
lumniandi fratrem ex quaenamque levi causa, hoc enim falsum
est, ut constat ex modo dictis, neque nos dicimus ex quaenamque
levi causa levere peccatum fratris occultum deferre Prælato,
sed tantum peccata graviora, quando sunt in præiudicium tertii,
vel in periculum communis, tunc enim bonum communis
præferendum est bono privati, ac etiam deferri debet ob
spiritualis eiusdem peccantis utilitatem, nihil enim ita sub-
ditos a lapsibus continet, quam timor, ne in notitiam Præla-
torum deveniat; sicut etiam est ergo peccatum fratris occultum
immediate deferre Prælato, quando corripiens est contentus,
ut Superior statim significetur, ut est apud quosdam Religio-
sus, qui quadam iuri suo renunciarunt, haec enim juris cessione
facta cessat ordo a Christo præscriptus obligare ad conservan-
dam famam proximi in correptione fraternali, in tali casu
hoc non solum est licitum, sed etiam expeditus, ut dictum est lib. 2. fe-
tent. disputat. 6. quest. 6. sed de his, quae ex speciali sua ra-

94. Hic non est sermo de vitiis quomodo cumque charitati oppositis, sic enim omnia sunt ei opposita, & contraria, sicutdem per quodlibet peccatum mortale charitas amittitur, ut dictum est lib. 2. fe-
tent. disputat. 6. quest. 6. sed de his, quae ex speciali sua ra-
Majest. Theslo. Moral.